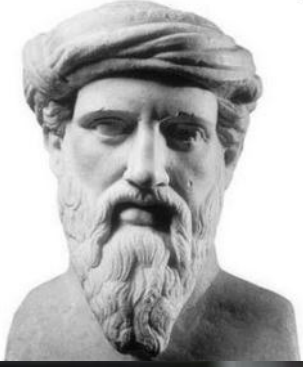

Pisagor'u nasıl bilirsiniz?

Kairos ve Khronos | Metin Bobaroğlu

İdamlıklar | Gündoğdu Gencer

Türkiye'de 2.5 milyon kişi TV başında sabahlıyor.

Çağımızın mutsuz erkeği | Saba Öymen

Malakanlar

Yenikapı : Antik savaş gemileri

Kültür, Sanat ve Sanatçı | Ferruh Dinçkal

Çöpten Beslenenler | Tayfun Şahin

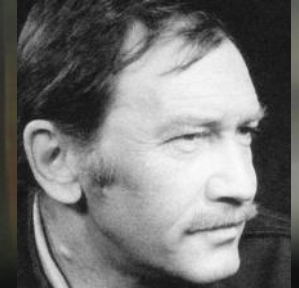
Küresel ısınmaya karşı 20 maddelik çözüm

saatli maarif takvimi | aykut yazgan

Türkiye - Turkey - Hindi | Prof. Dr. M. Orhan Öztürk

Oy veriyorsunuz ama bunları biliyor musunuz?

Taş Plak | Akasya Kansu

Turgut Uyar

2

Karides kavurma

24+

Karides sevenler için çok güzel bir tarif, eğer siz de "denizden babam çıksa yerim" diyenlerdenseniz kesinlikle bu tarifi denemelisiniz...

Malzemeler:

- ½ kg karides
- 4 diş sarımsak
- 3 adet yeşil soğan
- 1 adet domates
- 1 çorba kaşığı domates püresi veya salçası
- 1 kahve fincanı sıvı yağ
- 1 adet kök zencefil
- 1 çay kaşığı tane karabiber
- ½ çay kaşığı Tabasco (acı sos)
- 1 çorba kaşığı beyaz şarap
- 1 çorba kaşığı soya sosu
- Tuz, karabiber

Yapılışı:

Derin bir kapta sıvıyağı kızdırın. Zencefilleri ince ince doğrayın. Zencefillerin taze olmasına özen gösteriniz.

Daha sonra sarımsaklar da ince bir şekilde doğranır ve zencefil ile birlikte kızgın yağda yumuşayana kadar pişirilir. Karidesler ayıklandıktan sonra bu yapılan karışımın içine ilâve edilir ve 2-3 dakika kadar pişirilir.

Karabiber, Tabasco ve domates püresi eklenir ve biraz karıştırılır. Domatesler de küçük şekilde küp küp doğrandıktan sonra soya sosu ve şarapla birlikte ilâve edilir. Yeşil soğanı kibrit çöpü büyüklüğünde doğranır ve karışıma eklenir. Ancak soğanın sadece yeşil kısımları kullanılır. Daha sonra tuz ve karabiber serpilir ve 2 dakika kadar pişirilir.

Dilerseniz sıcakken üstüne defne yaprağı ekleyip süsleyebilirsiniz.

Afiyet olsun!

Çöpten Beslenenler

3

Tayfun Şahin

Çöpten beslenen var mı aranızda?

Yere düşürdüğünüz bir parça ekmeği, üfledikten sonra mideye indirmekten bahsetmiyorum. Sokaklara yerleştirilen 'çöp kutularının' içine atılan; bir yanında sümüklü mendilin, öbür yanında köpek pisliğinin olduğu; akşam içkiyi fazla kaçırmış bir ayyaşın kusmuğuna bulanmış bir parça ekmekten bahsediyorum.

O ekmeğe muhtaç olmaktan; çöplüğü yaşamınızın devamı için 'vazgeçilmez' görmekten söz ediyorum sizlere.

Yoksa %99,9'u Müslüman olan bir ülkede, hele de Kurban Bayramı döneminde, "Çöpten beslenen olamaz!" diye mi inanmak istiyorsunuz?

Annelerinizin, büyükannelerinizin anlattığı, masalımsı, hikâyelerde; tonton amcalarla, cici teyzelerin mahalledeki her şeyi bilip, ihtiyaç sahibi olanlara yardım ettiği günlerin eskimediğini mi düşünüyorsunuz?

O zaman; bayramın birinci günü, ekranlara yansıyan çocukları görmediniz demektir.

İstanbul'da, Halkalı'nın orta yerinde, 10-15 yaşlarında, kara gözlü çocukların, taşıyamadıkları kurbanlık artığı 'işkembe'leri çıplak elleriyle 'deşip', evlerine götürdüğünü bilmiyorsunuz demektir.

Evde kendilerini bekleyen, başı yazmalı, Anadolu kadınlarının; değişen işkembeden bulaşan hayvan

pisliğine bulanmış çocuklarının, o çocuksu telaşlarını yatıştırmak için, alelacele sudan geçirdikleri 'işkembeleri' kaynatıp, 'açlıkla' terbiye edilmiş evlatlarına yedirdiğini duymadınız demektir.

Oysa bizler, görmesek de, duymasak da, bilmesek de; çöpten beslenenlerin sayısı hızla artıyor bu ülkede.

Sadece onlar değil sayıları artan.

İşsizlerin, yoksulların, mutsuzların, yalnızların, kısaca 'ezilenlerin' sayısı artıyor. Çığ gibi büyüyor sorunlar... Kavgalar, sıkıntılar, acılar katlanarak, neredeyse tamamı oluyor hayatın.

Tuzla Tersaneleri'nde 'ölüm' sıradanlaşıyor. Patron daha çok kazansın diye, 'mal' gibi, 'kum torbası' gibi dolduruluyor 'çaresiz işçiler', deneme adı altında, ölüm sandallarına.

Henüz yirmili yaşlarında onlarca genç; 'kot kumlama' atölyelerinde, birkaç ay içinde, ölümü bekleyen 'yatalaklara' dönüştürülüyorlar.

Bu ülkenin öğrencileri; aç karnına, giriyor soğuk yataklarına.

Ama böylesi olaylardan 'habersiz'(!) yaşayanlar da var elbette.

Onlar; çıkarları için her şeyi yapmaya hazır olanlar.

Tek dertleri: 'kendileri'.

Sürdükleri sefayı devam ettirebilmek için, yapamayacakları şey yok. Her şey, daha fazla kazanmak, daha fazla harcamak üzerine kurulmuş onların dünyasında.

'Din', onlar için, paravan haline getirilmiş... Düzenleri bozulmasın, halk gerçekleri anlamasın diye durmadan 'din sömürüsü' yapıyorlar. Tutarlı olmak, mantıklı olmak gibi dertleri yok.

Çöp karıştıran çocukları umursamazlar... Ekmek parası için ölüme giden 'işçiler' sadece istatistik değeri taşıyor onların dünyasında.

Ama 'gözyaşı' da eksik olmaz gözlerinden. Durmadan ağlarlar. Camide ağlarlar, üniversitede ağlarlar, sokakta ağlarlar... Aslında nerede kamera varsa ve nerede 'üç beş' oy kapacaklarını düşünürlerse, orada başlarlar 'salya sümük' ağlamaya.

Garip bir 'vicdan' anlayışları vardır onların. Kendilerine yapılan en küçük harekette, şakşakçılarının da desteğiyle, esip gürlüyor, 'cadı avı' başlatırlar. Oysa Ergenekon'un gizli kasası diye içeri tıkılan ama beş parasız olduğu anlaşılan, Kuddusi Okkır'ın, ölümü etkilemez onları.

Ferhat Sarıkaya'nın, görevini kötüye kullanması sebebiyle, dönemin Adalet Bakanı'nın da imzasıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından 'meslekten ihraç edilmesini'; 'vicdansızlık' olarak nitelerler. Fakat aynı savcının, beraatla sonuçlanan ve Enver Arpalı'nın hapisteyken, intihar etmesine sebep olan, 'tarihi eser kaçakçılığı' iddiasını da ortaya attığını görmezler. Yücel Aşkın'ın kalp krizi geçirmesine yol açan o dava, 'vicdanlarını' etkilemez.

Aslında Türkiye'de süre gelen kavga da budur.

'Çöpten' beslenen çocuklar için gözyaşı dökenlerle, kendi çıkarları için gözyaşı dökenlerin kavgasıdır.

İşsiz çocuğu için telaşlananlarla, paradan para kazanan oğlunu düşünenlerin kavgasıdır.

Bedeninden başka kullanacak şeyi olmayan 'işçilerle', onların hayatı pahasına, zenginliğine zenginlik katanların kavgasıdır.

Ellerini inançla 'Tanrısına' açanlarla, 'din' adına soygun yapanların kavgasıdır.

Bu kavgada, 'tarafsızım' demek; zalimden yana olmak, zulme alkış tutmak, hırsız korumak demektir.

Bu kavgada sessiz kalmak; masum çocukların 'çöplüğe' mahkûm edilmesini; işsizlerin, emeklilerin, öğrencilerin ezilmesini 'onaylamak' demektir.

Bu kavgada gözlerimizi kapatmak; gerçeği inkâr etmek demektir.

Sizce, hâlâ, gözlerimizi açma vakti gelmedi mi?

Taş Plak

Akasya Kansu

*ben gamlı hazan, sense bahar, dinle de vazgeç
sen kendine kendin gibi bir taze bahar seç
olmaz meleğim böyle bir aşk, bende vakit geç
sen kendine kendin gibi bir taze bahar seç*

Melahat Pars

Tiz bir kadın sesi, aşık içine kapanık bir bestekarın müziği, rakıda kendini bulanların efkârı.

Kadın..... Mutlaka topludur hatta balıketi bile denebilir, takma kirpikleri vardır.

Saçları o zamanın modasına göre kısa kesilmiş fakat özenle kabartılmıştır.

Yüksek ökçelerden asla vazgeçmez. Şarkıcı değildir. O sanatçıdır.

Mikrofonun başındayken şimdiki gibi dans etmez. Dans etmeyi ayıp sayar, kendine yakıştıramaz. Şarkıları gözlerini kapatarak söyler. Bazan ellerini duygularının etkisiyle yukarı kaldırır.

En çok, nefesini, şarkıda sözcüğün sonunda bırakmayı sever. Bu onun vurgusudur.

Rakı masasındaki adam.... İncedir, kısa boyludur. Gözlüğü vardır. Saçlarını her sabah bilyantle geriye tarar.

Duygularını belli etmez içten içe sever. Sevdği

yanına geldiğinde kalbi çarpar.

“Ben gamlı hazan sense bahar dinle de vazgeç” en çok sevdiği şakı sözüdür. Notaları eve gelince eski piyanosunda çıkarır. Ama sözler hep aklıdadır.

Hızlıca kesilmiş beyaz peynirler, dikdörtgen tabaklardaki mezeler hüznüne eşlik eder. Şarkı sözleri bazen yarasına tuz basar bazen de dertlerine tercüman olur. En efkarlı yerlerde o çirkin sesiyle şarkıya katılır sonra rakıya vurur kendini.

Masa.... Küçüktür, tahtadır. İskemlenin arkasında iki tel vardır yaslanmak için. Aslında çok rahatsızdır. Ama anasonun kokusunu içine çekenler bilmezler tellerin sırtlarını yırttığını...

Peki ben nerdeyim bu taş plağın başında?

Ne şarkıcı, ne bestekar, ne rakı masasındaki adam kadar siyah beyazım.

Ne de bu hatıradan uğruna içilen genç sevgiliyim...

Kars ve çevresinde yaşamış
bulunan Malakanlardan,
bugün sadece Türkiye'de evli
kızları veya Türkiye'deki
koşulları kabul ederek kalan
aileler kalmıştır.

MALAKANLAR

Rus olarak bilinen ama aslen Polonya kökenli oldukları da söylenen, Malakanlar hakkında pek bir araştırma yapılmış değildir. Mezhepsel özellikleri gereği sünni - müslüman topluluklarla kolayca anlaşabilen Malakanların en büyük özellikleri, domuz eti yememeleri ve savaşmayı reddetmeleridir.

Türkiye'li Malakan'ların Türkiye'den toplu olarak ayrılmaları iki ayrı dönemde gerçekleşmiştir. Bunlardan biri 1920 yılında ayrılmak durumunda kalanlar diğeri de 1962 yılında ayrılarak anayurda Sovyetler Birliğine dönenlerdir.

Malakanların ve Dukhoborların, ama ağırlıklı olarak Malakanların Türkiye'deki yaşamına geçmeden önce bu ilginç topluluğa ilişkin bilgileri bakalım.

Malakanizm Rusya'daki hristiyan tarikatlarından biridir. 'Zionskii Pessenik' adını verdikleri bir ilahi ve dua kitapları bulunmaktadır. Bu kitap elle çoğaltılmıştır ve çok fazla kullanılmadığından da az

sayıdadır.

Bugün bu tarikatın gerek Amerika'da gerekse Asya'da, Avrupa'da yandaşlarına rastlamak mümkündür.

Rusyadaki tarikatlarının geçmişi 1500'lü yıllara değin uzanmaktaysa da 17. ve 18 yüzyıllarda özellikle Ortodoks kilisesinin güçlendiği dönemlerde yaygınlık kazanmıştır. Gerek Rus otokrasisinin gerekse Ortodoks kilisesinin baskılarından bunalan tarikatlar Sibiry, Altaylar, Trans Kafkasya, Orta Asya, Beserbya ve Kırım'a kadar çok geniş bir alana dağıldılar.

Sadece yerleştikleri alanlardaki halkın kültürlerinden ve yerel koşullardan etkilenmemiş, kendi kültürleri ve davranış özellikleriyle de o yörenin gerek kültürel gerekse ekonomik yapısını etkilemiş, genellikle de bu etkileme olumlu yönde olmuştur.

Malakanlar Greko-Rus kilisesine bağlıdırlar. Ama

onlar içsel inançları itibariyle Tanrının tahta, taş veya diğer objelerle temsil edilerek ona ibadet edilmesini asla kabul etmemişlerdir.

Malakanlar, insanın ruhunda yaşayan güçlü ve kadir-i mutlak bir tanrı inancına ibaret ederler. İkon ve haç gibi el yapımı şeylerin tanrı olmadığına, onların ancak insanoğlunun abartısı olduğu inancındadırlar. Haç, ikon gibi ibadet materyallerinin varlığını ortaya çıkışını anlamsız bulurlar.

Malakan dokrini batı protestanlığından etkilendi ancak bu kiliseyi de ruhban sınıflarından dolayı reddetti.

17. yüzyılda köylüler arasında ve dahası orta sınıfın alt kesimleri ve tüccarlar arasında Tambov, Voronczh, Saratov, Penza'da ve Rusya'nın diğer merkezi eyaletlerinde çabucak yaygınlık kazandı.

Bu inananlar önceleri İkonoklast'lar olarak adlandırıldılar. Daha sonraları bu anlayışın ayrı topluluklarının oluşmasından sonra Malakanlar

olarak adlandırıldılar.

Domuz eti ve kabuklu deniz hayvanlarını yemezler.

Malakan Adının Çıkışı

Topluluk ortodox kilisesinin oruçlarını kabul etmiyorlardı. Ortodoks öğretisine rağmen oruç zamanlarında da hayvansal gıdaları yedi, süt içtiler. İşte bu süt içme eylemi nedeniyle bu topluluğa süt içenler anlamına gelen 'Molokon' ismi verildi.

Malakan Tarihinde önemli olaylar

Egemen Rus otokrasisi ve ortodox kilisesi bu farklı insanlardan hoşlanmadı. Bu topluluk üzerinde her türlü baskı ve zulüm denendi. Rus İmparatorlarından I. Aleksander'in imparatorluk tacı giymesinden sonra Molokanlara yönelik resmi uygulamalar değişti.

22 temmuz 1805'de imparator tarafından yayınlanan bir manifestoyla diğer tarikatlardan Dukhoborların yanı sıra Molokanlara da hamiyet

gösterildi. Onların dinsel inançlarını özgürce yaşamalarına izin verilmiş oldu. Ne var ki I.Nikola zamanında durum ağırlaştı. Bu tarikatların üzerine yeniden gidilmeye, haksız uygulamalara, sürgün ve tutuklamalara başlandı. Molokanların kendi geleneklerine uygun olarak hareket etmeleri, ibadet için bir araya gelmeleri hatta ortodox mezhebinden olanlar tarafından çalıştırılmaları, pasaport almaları, nüfusa kayıtlı oldukları yerlerden ayrılmaları yasaklandı.

1830'da ise Malakanların Güney eyaletlerine gitmeleri ve orada yaşamaları da özel bir buyrukla yasaklandı. Malakanların Rusya'da sadece Transkafkasya'ya yerleşmelerine izin verildi. Bu tarihten sonra Malakanlar ve Ukraynalı Dukhoborların Rus ortodox karasından legal ayrılmaları başlamış oldu. Türkiye ve İran'la hudud olan Tiflis, Erivan, Gence, Şamahı eyaletlerinin topraklarına Molakan ve Dukhobor'ların yerleşimleri Kafkasya'daki kral naibinin kararıyla gerçekleşti.

Rus tarikatçıların transkafkasyada sivil yerleşim birimlerinin oluşturulması 1840'ların başlarında ortaya çıktı. (I.SEMYONOV)

Trans kafkasya yöresine özellikle Rus ordularının ulaşımında kolaylıklar sağlayabilmesi açısından ulaşım yolları üzerinde Gürcistan'daki Ahıska bölgesinde 8 yeni yerleşim birimi kurulmasının yanında Ermenistan'ın kuzeybatısında Kars ve Erzurum yörelerinde yerleştirmeler oluşturuldu. 2.Aleksandr'ın yayınladığı bildiriler buralarda

Dukhoborlar

Malakanlarla Dukhoborların tarikaları arasında fazla bir fark yoktur. Kendilerini ruh güreşçileri olarak tanımlayan Ukraynalı don kazaklarından oluşan bu mezhep de kilise ve çarın hışmına uğramıştır. Onların dünya görüşleri, yaşam tarzları da Malakanlar gibidir. Şiddete karşı çıkan, ikonlara tapınmayı, ibadet etmeyi ve ruhban sınıfı kabul etmeyen insanca yaşamadan yana, komünal bir yaşamı savunan bir tarikatır. 1895 de çar onun askeri servisleri askeri birlikleri tarafından büyük baskılar uygulanmıştır.

Dukhoborların lideri Sibirya’da sürgüne gönderilen liderleri Peter V. Verigin ile onların sempatzanı ve destekçisi yazar Leo Tolstoy, özgürlük ve insan haklarının yaygınlaşması için önemli mücadeleler vermişlerdir. Bunlar Malakan tarikatının alt gurubu olarak adlandırılabilir ve daha kapalıdırlar.

Türkiye’deki Malakanlar hakkında

Türkiye’de de pek az araştırma yapılmıştır, bunların kimi kişisel görüşlerle yargılardan öteye geçmemiştir.

Orhan Türkdoğan yazdıklarını bakarsak:

“Malakanlar, 1917 devrimiyle tercih hakkını kullanarak, Rusyaya gitmeyip Kars’ta yaşantılarını sürdürmeyi tercih etmişlerdir. Bu nedenle, cemaat komünizme karşı çıkmış, geleneklerine bağlı, dini bir gurup olarak kalmayı tercih etmiştir.” Fakat Türkdoğan, gidenlerin tercih hakkını kullanarak

yerleşenlerin inançları ve ekonomik yönden gelişmelerine ve girişimde bulunmalarına yardım eden bir unsur oldu. Bu elverişli ortam nedeniyle kısa sürelerde bu yörelerde çiftlikler oluşturuldu toplulukların yaşam düzeyleri gözle görülür bir ölçüde gelişme gösterdi.

Bu balayı 19. yüzyılın sonunda başlatılan gündeme gelen zorunlu askerlik hizmetine kadar sürdü. Malakanlar askerliği insanların zalimliği olarak tanımlayıp askerlik yapmayı reddettiler. Bu yeniden, Malakan halkının acı ve sıkıntı çekmesi demektir. Yeniden kaçış başlamıştı. O dönemde Amerikan toprakları onlar için özgürce yaşanabilecek topraklardı.

Malakanların Kafkaslardan sonra, yeniden, bu kez Amerika, Kanada hatta Avustralya’ya göçüne yol açtı. Bir kısım aile de yüz yıl başlarında Kars ve Doğu Rostov eyaletinin Salskii steplerine göçtü. Bunun nedeniyse toprak azlığıydı. Çünkü Molakan aileleri 12-15 kişilik nüfuslara ulaşmaya başlamıştı (I.SEMYONOV)

gittiğini söylerken pek de gerçeği yansıtmıyor. Bunu biraz sonra açıklayacağız.

“O tarihlerde Rus halkının inançlarına göre, haftarda iki gün süt içme geleneği varmış. Oysa topluluk böyle bir perhiz inancına karşı gelerek haftanın her gününde süt içilebileceğini ileri sürmüşler. İşte bu tarihi ayrılık bu noktadan başlamış. Rusça molok(süt) anlamına geliyor. Molokan ise (süt içenler) veya perhizi bozanlar anlamını taşıyor. Young da aynı görüştedir. Molokanlar veya (süt içenler) büyük ayrılıktan sonra büyük perhiz(lent) süresince süt kullanmakta ısrar eden rus orthodox sınıfıdır.” Yazar malakanların inançlarının “salt bir hristiyan dinini temsil etmediğini, onların haç put ve ikonu kabul etmediğini” belirterek, devamla “Hristiyan inançlarına uygun olarak domuz yemeleri gerekirken yemiyorlar, bu hususta sırf Tevrat yasakladığı için domuz etini haram sayıyorlar. Hatta Tevratın on emri molokanizmin esas ilkesini oluşturur.” demektedir.

Bu on emir meselesi gerçekte önemli. Özellikle ilk hristiyanların tümünde bu arada süryani mezhebінде oldukça önemli bir yeri vardır. Diyarbakır Meryem Ana kilisesinde, kilisenin

içerisinde Hazreti Musa’nının on emri tabelalara yazılmış yanyana dizilmiştir. Böyle diye bu mezhebi nasıl Hristiyan saymazsınız ki?

Öyle bakarsanız, domuz eti yemediği, sünnet olduğu için yahudilerin aslında müslüman, müslümanların da yahudi olduğunu söyleyebilir misiniz? Elbette ki hayır.

Bu konuya ilişkin incelemesinin devamında Malakanların dokuz göbekten aşağısıyla evlenme yasağını yok sayarak giderek kızıyla evlenenler olduğundan söz etmektedir. Elbette bu ilginç bir iddiadır ve burada yer almamaktaysa da, dileriz Türkoğan sosyolojik çalışmasında bu tesbitini, ne zaman, nerede yaptığını, kimler olduğu kanıtlıyordur.

Malakanların ikinci büyük göçü olan 1962 göçünün temelinde Malakanların Türklere özellikle Terekemelere kızlarını vererek akrabalık kurmalarına karşın Terekemelerin Malakanlara kız vermemeleri böylece erkeklerin evlenmeyişleri nedeniyledir.

Domuz eti yemedikleri için, Malakanları Hristiyan veya Yahudi kabul etmekte güçlük çektiğini yazan

yazar, bir başka yerde de ortodox olduklarını söylüyor, ki bu da yazarın kişisel yargısından başka bir şey değildir.

Malakanların Türkiye’den ilk ayrılışları

Malakanlar 1917 Ekim devriminin hemen öncesinde hemen çoğunlukla Bolşevik akıma sempati duymaktaydılar. Ya da en azından o dönemdeki askeri yetkililer bunu böyle görüyorlardı. Ekim devriminden sonra Kars – Ardahan -Batum yöresinde ortaya çıkan siyasal belirsizlik içerisinde Malakanlar içerisinde Bolşevik akımın önemli taraftar bulması da bu anlamda muhtemeldir. Ne var ki Türkiye’den ilk ayrılışları çok da isteyerek olmamıştır.

Malakanlar konusunda o dönemin siyasal gelişmelerini Kazım Karabekir’in İstiklal Harbimiz adlı yapıtta buluyoruz.

“21’de Rus sefiri Medivani veda ziyaretine geldi. Yarın trenle Erzurum’a hareket edecek, oradan otomobil ile Ankara’ya. Medivani Kars’ta bulunduğu 24 gün kadar misafirliğinde boş

durmadı. Civar Malakan köylerinde gizli Bolşevik teşkilatı yaptı, Mustafa Suphi’nin heyetini idare etti, yola çıkardı. Bir sefirin Kars’ta bu kadar müddet oturması ve civar köylerde dolaşması pek ayıp ve pek kaba bir hareketti. Kendi hallerinde çalışkan bir kavim olan Malakanları ifsad etmesi onların felaketine sebep oldu. Bu hakiki müstahsil sınıfın, zeriya ve hayvancılıkta en ileri gitmiş bu cemaatin yerlerinde kalmasında ve daha iyisi Anadolu dahiline olmak üzere alınmasında fayda vardı, fakat Medivaninin ifadesile köylerde kızıl bayraklar, nümayişler daha Medivani varken başladı.

Ben Medivaninin nazarı dikkatini celbederek Türk milletinin istiklalini kurtarmak için bütün emperyalist kuvvetlerle boğuşurken içimizden bizi devirmek isteyenleri de düşman addile tedbirler almaktan çekinmeyeceğini anlatmıştım. Vaziyeti Ankara Hükümetine lazımı gibi bildirdim ve artık memleketimizde Bolşevik nüfuz ve unsuru olan Malakanların bir müddet sonra hudut haricine çıkarılması ve yerlerine Türk muhacirleri alınması takarrür etti.” (53)

Yeni düzen için tehlikeli bulduğu Malakan topluluğunun sınırlar ötesine çıkartılması için harekete geçildiğini vurgulamıştır. Sonraki gelişmeler göstermiştir ki bu sorunun çözümünü Malakanların can damarı olan askerlik sorununa yüklenmekte bulmuşlardır.

Sınırlar içerisinde kalan tüm Malakanların 20 Ocak 1921 tarihine değin Türkiye'yi terk etmediği taktirde askere alınacağını mecliste karar altına aldırmiş; bunun üzerine Malakanlar kitleler halinde anayurtları Sovyet Rusya topraklarına dönmüşlerdir.

Malakanlara; onların Bolşevik etkisinde kalmalarına ve Türkiye'den uzaklaştırılmalarına ilişkin olarak Kâzım Karabekir anılarında şöyle der.

“Malakanlar Ruslar zamanında dahi askerliğe gitmezlermiş, erkekleri hep sakallı. Umumiyetle iri vücutlu, canlı kanlı, sıhhat numunesi insanlar. Elbise ve vücutları temiz. Hayvanları kadana, arabaları çok eşya alır, dört tekerlekli, büyük ve sağlam. Ziraat, ekme, biçme aletleri hep son sistem, yalnız kuvvei ceriye beygirdir. Kan dökmek en büyük günah imiş, harpte dahi olsa. Ben onları yalnız nakliye de kullanıyordum. Buna dahi itiraz ediyorlardı. Karsın her tarafında şoseler boyunca uzanan bu köylüler teşvikatla Bolşevik teşkilatna başlayarak bugün gösterdikleri samimi hayatlarını bozmaya da başlamışlardı.”(İstiklal harbimiz sf.953)

“Ruslar (ın) bizi.....Kars ve havalisindeki Malakanlara bazı ufak tefek hareket yaptırarak bu hareketi Bolşevik cereyanı şeklinde göstererek himaye etmek....suretice izaleye çalışacakları.....”(a.g.e sf.972)

“Kars konferansı esnasında Ganyeski pek haşın ve kabalık gösteriyordu. Hatta bir gün 10 teşrinevvel'de basit bir meselede (Türk köylerinden isteyenlerin gelmesine mukabil Malakan köylüleri göndereceğimizi) söylediğim zaman :Bu hakarettir, umuru dahiliyemize müdahaledir, bu teklif geri alınmalıdır, gibi kavgaya kalktı.”(a.g.e1013)

Ve son nokta:

“Malakanların en nihayet 20 kânunusaniye kadar memleketimizden çıkmadıkları halde katiyen askere alınacakları hakkında Ankara'dan emir geldi. Kars Rus Sovyet konsolosu Norman ziyaretime geldi. Malakanların askere alınması halinde Rusya'daki Türk tebaasının da askere alınacağını söyledi. Cevaben hükümetimiz 20 kânunusaniye kadar müddet temdid etmiştir, bundan sonra gitmezlerse askere alınacaklardır, artık bence yapılacak bir şey olmadığını söyledim.”(a.g.e. sf.1055)

Görüldüğü üzere Kars ve çevresindeki büyük malakan gurup kendi istekleri ile gitmemiş gönderilmişlerdir.

KÜNYE

Adı : A artı yorum dergisi

Editör : Deniz Günel

Sayfa tasarımı : Ferruh Dinçkal

İletişim

297 Sydney Rd. Brunswick Vic. 3056 Australia

Tel : +61 (0) 3 9388 1265

Fax : +61 (0) 3 9387 1262

Web sitesi : www.ayorum.com

E-mail : info@ayorum.com

Ön kapak foto : Ferruh Dinçkal

Arka kapak foto : Ferruh Dinçkal

a⁺yorum dergisi ayorum.com sitesinin ücretsiz ekidir.

Pisagor'u nasıl bilirsiniz?

Deniz Günal

Yaşama ilişkin görüşlerimizin, eğitimimiz, bilgilerimizle biçimlendiği, geliştiği ya da başkalarının belirlenmiş bir alana sıkışıp kaldığı bir gerçek. Eğitim, devlet ya da toplum eliyle öğretileri doğrultusunda saptanmış hedeflere göre veriliyor.

Devletler öğretilerini koruyucusu oldukları düzene göre kurumları eliyle; toplumlar aileler öğretilerini, inançları, ülküleri, yaşam beklentilerine göre biçimleyip geleneklerle aktarıyor.

Fakat ne toplum ne devlet bir zihni, bir varlığı olan bir canlı değil. Başka güçlü oluşumlarla sınırları çiziliyor. Güçlü oluşumlar da yine güçlü bireylerin etkisi ile varlık buluyor.

Sonunda, bireysel gelişimimiz, bizden önceki yüzlerce binlerce bireyin, insanlık ve aydınlanma düzeyleri ölçüsünde kendi çaplarındaki katkıları ya da çıkarları ile önerilmiş oluyor.

Aklıma iki soru geliyor hemen:

1. Bu öğretilere güvenebilir miyiz?

2. Güvensek de güvenmesek de, biçimlendirilmiş bilgimiz, görüşümüz, yaşamlarımızla neye hizmet ediyoruz?

Sanırım, bu sorulara, herkesi her durumu kapsayacak bir yanıt vermeye çalışmak uçuk, gülünç bir çaba olur. Her bireyin kendine sorması, yanıtını kendi başına araştırması gerekiyor.

Gerçeğin somut bilgilerle de oluşturulsa herkese göre değişebilir yüzü, her bireyin yolunu özgün kılıyor. Bu durumda, içinde yaşadığımız, bizi belirleyen sınırlar (aile, ülke, cemaat, örgüt) ne olursa olsun, bilgi ve düşünce ile bireylerin ilişkisinin nasıl sağlandığı asıl önemli olan. Yine bireylerin onları belirleyen,

içeren sınırları ile ilgili kendilerine sormaları gereken sorular var:

Bilgiye erişimim önleniyor ya da sınırlanıyor mu?

Bilgimin düşünceye dönüşüp, tartışılacağı, yeni düşüncelerin ortaya çıkacağı ortamlar yasaklanıyor mu, teşvik mi görüyor?

Bilgi dayatılıyor mu bana? Belirli tür bilgiye koşullanıyor muyum?

Bilgisini, bilgiyi beni ya da başkalarını yönlendirmek, kullanmak (köleleştirmek, kullaştırmak, hizmet gördürmek) için kullananlar var mı?

Bilgiyle, düşünceyle ilişkilerimiz yasaklarla, dayatmalarla, cezayla belirlendiğinde, yalnızca bizim değil başkalarının da kullanıldığını, köleleştirildiğini, hiçleştirildiğini, büyük eziyetler çektikleri bir dönemden geçtiğini görüyoruz.

Bilgiyle, düşünceyle ilişkilerimizin yasaklarla, korkularla belirlenmediği ortamlarda, hangi bilgilere nasıl ulaşacağımız, aradaki ilişkileri nasıl kurup, yaşamımıza bilgiyi nasıl, niye sokacağımız bize bağlı kalıyor. Bu özgürlüğün bir tanımı olabilir mi?

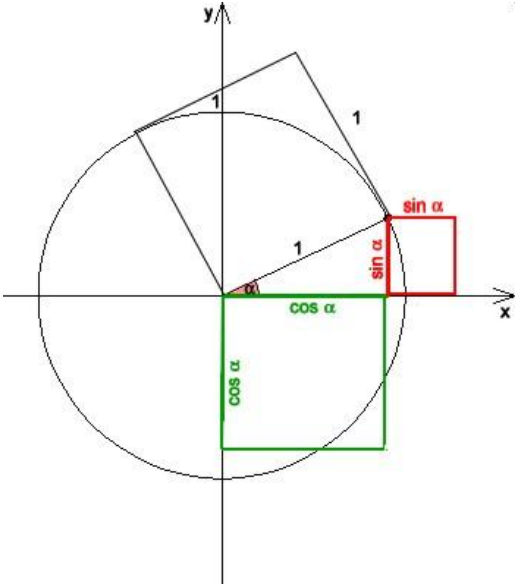
Tam da bu noktada olan insanın, bilgiyle ilişkisinde artık doğru ya da yanlış gibi yargıların hiç bir önemi kalmıyor. Özgür bireylerin düşüncesinde, yaşamında, ilişkilerinde, özgür olan ya da olmayan başkalarının alabileceği ölçütler içtenlik, yeterlilik, olgunluk olabilir ancak.

Bu uzun girişe Pisagor'dan söz etmek için gerek duydum.

Bilgelik Aşığı - Pisagor

Evet, bir üçgenin iki kenarının karesi karşı kenarın karesine o da eşittir Pisagor önermesi.

Yani, $a^2 + b^2 = c^2$.

Oysa, adıyla bilinen bu önerme, Pisagor'dan 1000 yıl önce bile Babil'de, Hindistan'da biliniyor. Büyük ustanın bu önermeyi kanıtlayan ilk matematikçi olduğunu ise tüm dünya kabul ediyor.

Kendisini bir filozof yani 'bilgelik aşığı' ya da 'bilgelik dostu' olarak adlandıran ilk İyonyalı,

büyük usta Pisagor. Geriye hiç bir yazılı yapıt bırakmamış ya da yazılı yapıtları varsa da, bize ulaşamamış. Hayatını, felsefesini, ancak öğrencilerinin, kendisinden çok sonraki tarihçilerin yazdıklarından öğreniyoruz.

Doğum tarihi kesin değil, milattan önce 580 ile 569 yılları arasında olduğu sanılıyor.

Sisamlı Pisagor. Anadolunun, Küçük Asya'nın kucağında bir güzel adada doğmuş. Annesi adanın yerlilerinden, babası ise değerli taş yontucusu Mnesarkhos, Sur şehrinden gelmiş bir Finikeli. Söylentiye göre, kıtlık döneminde adaya mısır getirmiş. Ada halkı minnet duygusu ile kendisine yurttaşlık hakkı vermiş.

Pisagor, çocukken babası ile çok gezmiş. Hatta onunla Suriye'ye gittiği, orada Kaldelilerden, Suriye'nin bilginlerinden astronomi dersleri aldığı, eğitiminin çok yönlülüğü; Lir çalmayı, şiiri, Homer'den ezbere okuduğu yazılı.

Büyük usta, henüz bir delikanlı iken Milet'de Tales'i de ziyaret etmiş. Tales onu Matematik, Astronomi öğrenmesi için teşvik etmiş. Tales'in öğrencilerinden büyük filozof Anaksimander'dense ders almış. Bilgisini derinleştirmesi için Mısır'a gitmesini önermişler.

535 yılında Mısır'a gitmiş. Diospolis tapınağına alınmış. Pers işgaline kadar Mısır'da geçirdiği 10 yılın etkileri daha sonra izlediği yolda, yaşam biçiminde görülüyor. Kimi kaynaklar ise büyük ustanın, kadim bilgeliğin ocağı Memfis Tapınağı'nda eğitim gördüğünü söylüyorlar.

Mısır, Perslerce işgal edilince, tutsak alınır Pisagor da, Babil'e götürülür. Orada Zerdüşt rahipleri Magilerden, 5 yıl boyunca öğretilerinin gizemlerini, kutsal ibadetlerini öğrenir.

520 yılında adasına döner fakat kısa bir süre sonra Girit'e gider, oradaki hukuk sistemini inceler. Bu arada Sisam'da bir okul kurar. Adalıların toplanıp, iyilik, adalet, yararlılık üzerine tartışmalar yaptıkları bir mekan olur okulu. Şehrin dışında bir

mağarayı da kendine gece gündüz matematik çalışıp, felsefesini geliştirdiği, öğrettiği özel bir mekana dönüştürür.

518 yılında Sisam'dan temelli ayrılır büyük usta. Nedenleri tam olarak bilinmiyorsa da, adalıların okuluna, öğretilerine burun kıvrıdıkları, bir yandan ustadan beklenen kamu işlerinin çok zaman almasının onu iyice bezdirdiği yazılır.

Evren bir sayı uyumudur

İtalya'nın güneyindeki bir Grek göçmen kenti olan Kroton'a yerleşir büyük usta. Okulunu orada kurar. Felsefe ve matematik öğretir. Kendisi ve öğrencileri, yalnızca geometriye değil, müziğin matematik teorisinin kuruluşuna, matematik ve astronomiye katkıları ile derinden etkiler sonraki çağları. Kendisi de çok iyi bir müzisyen olan Pisagor, hastaları müzikle iyileştirme yöntemini kullanır. Öğrencilerinin arınmasında yedi telli saz ile yapılan müziğe özel bir yer verir.

Bu okulu günümüzdeki akademik kurumlara, Matematik bölümlerine benzetmek doğru olmaz elbette. Bilginin verildiği, matematik teorilerin kanıtlanmaya çalışıldığı, formüllerin yazılıp matematiksel çözümlerin arandığı bir okul değildir.

Pisagor da öğrencileri de, matematiğin ilkelerini, sayı kavramını, geometrik şekilleri, soyut kanıtlama yöntemlerini, evrende geçerli olan bir yüksek düzenin varlığını bulgulamak, göstermek için araştırıyorlardı. Pisagor'un öğretisinin temelinde yatan bazı önermelerine bakarsak:

Eşya duyulur hale gelmiş Sayılar'dır.

Evren bir Sayı Uyumu'dur.

Doğa'daki bütün karşıtlıklar'ın kökü, Bir'le Çok arasındaki karşıtlık'tır.

Oysa Mutlak Bir, ne Tek ne de Çift'tir, hem Tek hem de Çift'tir. Yani Mutlak Bir, Teklik'le Çiftlik birlikteliğidir.

İlk varlık olan Bir, nokta'dır. Nokta hareket ederek

çizgi; çizgi hareket ederek sath; sath hareket ederek cisim olmuştur..

Pisagor, bu yüksek düzenin ve tüm varlığın özü olan, yüce varlığa ulaşabilmek için, ruhun matematik ve müzikle arınabileceğine, arınmamış ruhların değişik bedenlerde, değişik yaşam deneyimleri geçireceğine (ruh göçü) inanıyordu. Okulundaki eğitim ve yaşam, ruhun arınarak yüce varlığa ulaşabilmesi amacıyla biçimlenmişti.

Gerçekte, Pisagor için bir din kurucusu, okuluna da, öğretisinin ilkeleri doğrultusunda yaşanan bir dergah demek daha doğru olur.

Dergahın başında Pisagor, ilk halkada Matematik öğrenebilecek, öğretinin gizlerini, inceliklerini kavrayabilecek, anlayabilecek öğrencileri vardır. Onlara Matematikoi denir. Dergahta, birlikte yaşar, üretir, çalışırlar. Bu ilk halkaya alınmak için zorlu sınavlardan geçerler. Uymak zorunda oldukları ilkeler, kurallar bütünü vardır:

Mal mülk sahipliği yoktur.

Kesinlikle et yemezler.

Kadınlar ve erkekler eşittir.

Gerçeğin ya da yüce varoluşun özünde matematik olduğuna inanırlar.

Felsefelerini, gerçeğe ulaşmak için özlcrini arındırmada kullanırlar.

Arınma ile ruhun yüce varlığa kavuşacağına inanırlar.

Birbirlerine ve yollarına bağlılık, giz vermeme kesin kuralları arasındadır.

Dış halkada ise, talipler vardır. Onlar evlerinde yaşar, okula gündüz gelirler. Mal mülk sahibi olabilir, isterlerse et yiyebilirler.

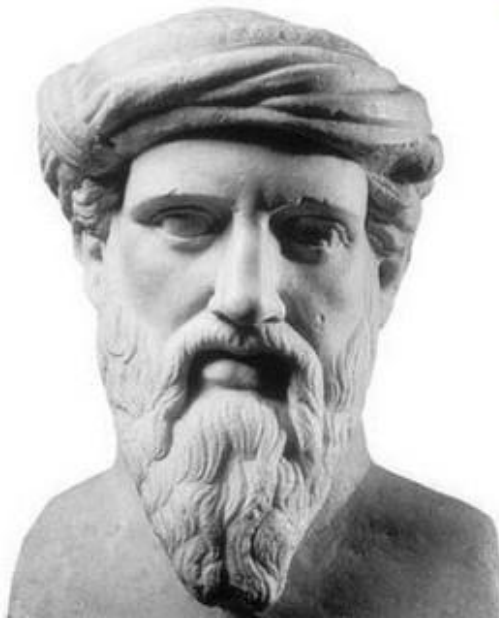
Pisagor'un öğretisi kısa sürede yayılır. Kendisine büyük saygı ve hayranlık duyulmaktadır. Öğrencileri ise, temiz, dürüst, çıkar gözetmeyen kişiler olarak tanınır, saygı görürler.

Bir gün gelecek, elimdeki bu değnek'le yine karşınızda ders vereceğim.

Büyük ustanın nasıl öldüğüne ilişkin çeşitli söylentiler vardır. Bunlardan yaygın olarak kabul edileni M.Ö 508 yılında, kişiliğindeki yetersizlikler yüzünden Matematikoi olmaya hak kazanamayan bir Kroton soylusunun adamlarıyla dergaha saldırıp okulunu, öğrencilerini, Pisagor'u da yaktığı yolundadır.

Ancak, 3.yy yılda yaşamış olan Asurlu düşünür, tarihçi lamblichus aynı fikirde değildir. Pisagor'un, düşüncelerini dizeler halinde dile getiren son Yunanlı düşünür Empedokles'i yetiştirdiğini, etkilediğini, bu durumda en azından M.Ö 480 e kadar yaşamış olması gerektiğini, ayrıca öğretisinin, İtalya'da ölümünden sonra da hızla yayılmasına, 460 yılına gelindiğinde etki alanına, kazandığı politik güce bakarak, Pisagor'un büyük olasılıkla 100 yaşını geçtiğini savlar.

Pisagor nasıl ölmüş olursa olsun. M.Ö 460 yılı öğrencileri için çok kötü bir yıl olur. Her yerde

toplantı evleri basılır, öğrencileri yakılır, öldürülür. Kaçabilenlerden bazıları Teb kentine sığınır.

Tüm bunlar ne Pisagor'un adını silebilir ne öğretisini ortadan kaldıracaktır. Öğretisinin sonraki 10 kuşak boyunca aktarıldığı, öğrencileri aracılığıyla yayıldığı bilinir.

Öğretisi yaşar büyük ustanın. Bir başka sevgili bilge insan Platon (Eflatun)

konuştuğunda, "Yine ya Platon Pisagorlaşıyor ya da Pisagor Platonlaşıyor." der çağdaşları.

Büyük ustanın ışığı, öğrencileri, izleyicileri aracılığıyla yüzyılları aydınlatır. Helen dünyasını, Roma'yı değil yalnızca, yükseliş döneminde İslam bilginleri eliyle tüm dünyaya yayılır, Hristiyan Avrupa'nın karanlıktan çıkışında öncülük eden akla, cesarete, iyiliğe ve aşka dayanan tüm bilgilere ulaşır.

Günümüze kadar gelir.

Gerçekten kim olduğunu, neler yaptığını bilmeyenlerimiz bile, hiç değilse ortaokul eğitimi görmüşsek, Pisagor'un adını, bir Matematikçi olduğunu biliriz.

Gerçeğe, bilgiye, insana hizmete adanmış bir ömür, tarihin sayfalarından, insanlığın belleğinden silinmiyor.

Gerçeğe, insana, sevgiye adanmış bir ömür, varoluş serüveninde bin yıllarca sonra bile tükenmeyen bir ışık, cesaret veren bir ezgi oluyor.

Ey Sisam'lı Pisagor... Ege'nin, Akdeniz'in, İyonya'nın, Helen'in, küçük Asya'nın, Mısır'ın ve Mezopotamya'nın...

Evvelin ve ezelin güzel evladı... Büyük Usta.

Candan minnetle, yürekten aşkla sana...

küresel ısınmaya karşı 20 maddelik bir çözüm

Küresel ısınmaya

İnsanlık birçok farklı yönetimle doğaya zarar vermeye devam ederken üzerinde yaşadığımız Dünya alarm vermeye ve uyarılarına devam ediyor.

İşte Dünyayı kurtaracak liste;

1) Güneş Enerjisi

Güneş , doğayla en barışık enerji kaynağı olmaya devam ederken bu kaynağı en çok kullanan ülke ise İspanya. Sevilla yakınlarında kurulan tesiste 600'den fazla hareketli ayna bulunacak ve elde edilen enerji 15 saat boyunca erimiş tuz molekülerinde depolanabilecek. Güneş enerjisinin depolanabilmesi için geliştirilen bu teknikle 25 bin eve elektrik sağlanabilecek. Tesis 2011 yılında faaliyete geçecek.

2) Karbon depolama

Termik santrallerde kullanılan kömür ve türevlerinin atık olarak havaya saldığı karbondioksitin küresel ısınmaya neden olduğu biliniyor. Norveç'te 1996 yılından beri kullanılan bir yöntemle termik santrallerden çıkan karbon dioksit petrol kuyularına depolanabiliyor. Avrupa Birliği, atıklarını bu yöntemle depolayacak 12 termik santral projesine başladı. Santraller 2020 yılında tamamlanacak.

3) Akıllı sayaç

Gereksiz elektrik kullanımını önlemek için dünyada

akıllı sayaç kullanımı artıyor. İtalya'daki evlerin yüzde 85'inde akıllı sayaç bulunuyor. ABD ise sıralamada ikinci durumda.

4) Rüzgar Enerjisi

2020 yılında İngiltere'nin enerji ihtiyacının yüzde 30'unu rüzgardan karşılaması bekleniyor. Norveç ise Haziran 2009'da karadan 10 km açığındaki yüzer platformlarda 'rüzgar tarlalarını' devreye sokacak.

5) Nükleer Enerji

Çin, Güney Kore, Hindistan ve Rusya'nın aralarında olduğu 13 ülke halen 53 reaktörün yapımına devam ediyor. Gelişmiş güvenlik önlemlerinin kullanılmasıyla nükleer enerji tekrar gündeme geldi. İngiltere yüksek maliyetleri koyduğu karbon vergileriyle karşılamak için bir dizi plan hazırlıyor. Gelişmelere rağmen İngiltere 25 yıldır ülkesinde hiçbir nükleer tesis inşa etmedi.

6) Güneş panelleri

Evlerde suyu ısıtmak için oldukça yaygın olarak kullanıyor. Gelecekte panellerden oluşacak güneş çiftlikleri enerji ihtiyacının giderilmesi için kullanılacak.

7) Hızlı toplu taşıma

Elektirik ve hidrojenlere çalışan araçlara yaygınlaşırken ilerde sürücüsüz ve doğayla barışık trenler şehirlerin vazgeçilmezi olacak. Prototipler Londra Heathrow Terminali'nde test ediliyor.

8) Karbon ticareti

Henüz yeni bir finans piyasası olan karbon borsasında salım hakkını kullanmayan şirketler haklarını başka şirketlerini satarak hem dengeyi koruyor hemde para kazanıyorlar.

9) Dalga Enerjisi

Yılana benzer dalga yakalayıcıların kullanılmasıyla denizlerdeki dalgalardan üretilen enerji miktarında büyük artış gözlemlendi. Portekiz ve İskoçya bu konuda pilot bölgelerde uygulamalara başladı. Dalgadan enerji üretme tekniğinin rüzgar enerjisinin 15 yıl gerisinde kaldığı düşünülüyor ve asıl gelişmelerin 2020'lerin ortalarında olması bekleniyor.

10) Çevreci uçaklar

Yeni tasarlanan 'süzülen kanatlar' teknolojisiyle yakıttan yüzde 25 tasarruf edilmesi planlanıyor. Boeing ise yeni tasarladığı motorlar için yüzde 35 daha az yakıt kullanımını garanti ediyor. Karbon salınımının önemli bir kısmının uçaklarda kullanılan yakıtlardan kaynaklandığı göz önüne alındığında bu gelişmelerin küresel ısınmanın önüne geçilmesi için kritik bir rolü bulunuyor.

11) Gel-git enerjisi

Mevcut teknolojiyle pahalı ve az verimli gibi görünse de denize kıyısı olan ülkeler enerji ihtiyaçlarının yüzde 5 'ini bu şekilde karşılayabilir.

12) Güneş çatıları

Güneşten gelen enerjiyi alıp elektrik enerjisine çeviren çatılar yueni nesil evler için tercih nedeni olmaya başlayacak.

13) Güneş pencereleri

Evde kullanılan enerji için çatıların yeterli olmadığını düşünen bilimadamları pencerelerin üstüne yerleştirilen ve güneş enerjisini elektrığe çeviren hücreleri genel kullanıma sunmaya hazırlanıyor.

14) Dönüşümlü ısı pompaları

Isı pompaları, yazın toplanan ısının yera atlında depolanması ve kış geldiğinde ise evin depolanan ıenerjiyle ısıtılması için kullanıyor. Günümüzde kırsal alanda yaşıyanlar bu yönetemi sıkça kullanıyor.

15) İkinci jenrasyon biyoyakıtlar

Mısırdan elde edilen biyoyakıtın 100 misli su yosunlarından elde edilebilir. 2030 yılında jet yakıtlarının yüzde 12 'sinin yosunlardan elde edileceği düşünülüyor.

16) LED ampüller

Philips tarafından geliştirilen yeni nesil ampüller geleneksel ampüllere göre yüzde 95 enerji tasassurufu sağlıyor. Yeni nesil ampüller mekanik olmamamakla birlikte ışığın şeklini ve büyüklüğünü elektrikselsel olarak ayarlaayarak maksimum verim sağlıyor.

17) Sıcak su ile enerji

Danimarkada'da birçok eve santraller tarafından ısıtılan sular borular aracılığıyla aktarılıyor. Santarllerde ısıtılan suyun boşa gitmesi yerine bu şekilde değerlendirilmesinin yaygınlaştırılması planlanıyor.

18) Video konferans

Uçak yolculukları yerine video konferansların tercih edilmesi yakıt tüketiminde ciddi azalmalara yol açabilir.

19) Teknolojik gelişim

Teknolojiyle herşey mümkün! Elektrikle çalışan arabalarla 40 ila 400 km yolculuk yapmak mümkün. Elektrikli arabaların meznili uzaması ise lityum-ion pillerinin gelişmiyle mümkün olacak.

20) Güneş yansıtıcıları

Uzaya yerleştirecek yansıtıcılar ile Dünya'ya geri dönen mikro dalga ışınlarından enerji üretilmesi planlanıyor.

Turgut Uyar

Cemil Eren

Konya Askeri Orta Okulunun ikinci sınıfındaydım. Okula yeni gelmiş öğrenciler arasında, hepimizin giydiği kaba kumaştan yapılma haki elbiselerin yerine, dışlık lacivert elbiseler giymiş, boğazı beyaz tülbentle sarılı sarışın bir çocuk vardı. Turgut Uyar.

Orta Okulda, aynı sınıfta okumaktan gelen sınıf arkadaşlığı dışında bir yakınlığımız yoktu Turgut'la. İçine kapanık bir çocuktü. Okula yeni girmenin verdiği çekingenlik de üstüne. En yakın, belki tek arkadaşı aynı sırayı paylaştıkları Hami Perk'ti. Aralarında konuşur, fıkır fıkır gülerlerdi mütalaa saatlarında.

Orta Okulu bitirdikten sonra, Turgut Bursa Askeri Lisesi'ne verildi, ben Kuleli Lisesine. Kuleli Lisesi İstanbul'daydı ama 1941 yılında İstanbul, Trakya'ya kadar gelmiş olan Hitler Orduları dolayısıyla önlem olarak boşaltılmış; Kuleli de Konya'daki uyduruk binalara taşınmıştı.

Turgut, Bursa Işıklar Lisesi'ni bitirdikten sonra Katip sınıfına seçildiğinden Harp Okulu'na gelmemişti. Böyle olunca ayrılmıştık. Onu yeniden bulmam çok yıllar sonra oldu.

Ankara'da, Bakanlıklar'daki postanenin köşesinde karşıma çıktı. Üzerinde asker elbisesi vardı, yüzbaşıydı.

Turgut!

Bir an şaşkın baktı.

Sonra tanıdı. Posof'taymış. Mecburi hizmeti bitmemiş. O zamanki deyimiyle 'Şark Hizmeti' yapıyormuş. Aradan yaklaşık yirmi yıl geçmişti. Hiç görüşmemiştik. O sıralar Adil Han'daydım. Atölyeme davet ettim. Birlikte gittik. Orta okulu bitirip yollarımızın ayrılmasının ardından en az 20 yıl geçmişti. Beni asker üniforması ile beklerken sivil kılıkta karşısında bulmuştu. Meraklanmıştı. Atölyede oturup rahat rahat konuştuk. Emeklilik işlemlerini kovalamak için Ankara'ya gelmiş, evlenmiş, iki kızı bir oğlu varmış. Ben de ona, 1951 sonunda askerlikten ressam olmak için ayrıldığımı, büyük ressam Turgut Zaim'in yanında Devlet Tiyatroları'nda dekoratör yardımcısı olarak çalıştığımı anlattım. Dekoratör Tarık Leventoğlu'nun Anıt Kabir Tavan Freskleri içinde de, Viyana'dan getirtilen iki eksper fresk ressamıyla birlikte çalışmış sonra bu yeri kiralayıp, atölye yapmıştım.

Aradan ne kadar zaman geçti anımsamıyorum. Posof'tan askerliği bitmiş olarak Ankara'ya döndü. Artık sivil giysiler içindeydi. Kızılay civarında ev kiralamıştı. Bir gün çıkıp geliverdi atölyeye.

Görüşmediğimiz yıllarda bir hayli yol almıştı yazın dünyasında. Ankara’da yazar arkadaşları vardı. Onları alıp bana geliyordu. Yazar çevrem genişlemeye başlamıştı. Tarık Dursun ilk getirdiği yazarlardan biriydi. Sonra Özen Pastanesi’nde Yılmaz Gruda ile tanıştım.

Tevfik Akdağ, Güner Sümer, İlhan Berk daha sonra geldiler. Şair arkadaşlar karşılaşmalarında yeni şiirlerini, ceplerinden çıkarttıkları özenle katlanmış çizgili beyaz kağıtlardan ilk yazılışlarıyla okur, arkadaşlarının ne diyeceklerini merakla beklerlerdi.

Tevfik Akdağ ve arkadaşları Mavi Dergisi’ni çıkarıyorlardı. Bir öğle vaktiydi, topluca gelip benden dergilerine yazı yazmamı istemişlerdi. Ben yazar değilim, yazma deneyimim hiç yok, yapamam dedimse de dinletemedim. Sanırım bir şeyler yazdım.

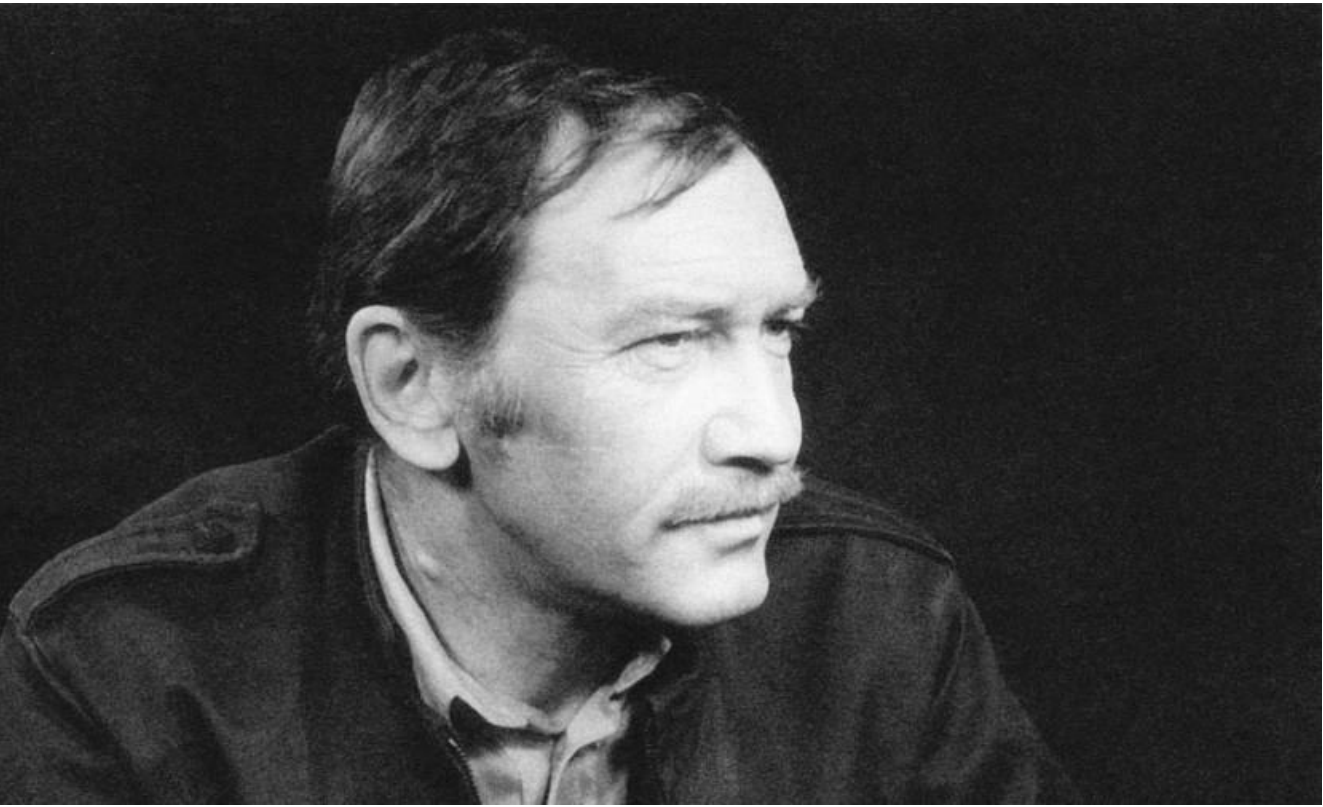
Tarık Dursun’un ağabeysinin Kızılay’da Kocabeyoğlu Pasajı’nda dükkanı vardı, dükkanı beklemesi gerekmediğinde hep birlikte bizi sinemaya gitmeye zorlardı; en yakın sinema Büyük Sinema olduğundan çokça oraya giderdik. Sinemanın ilk açıldığı günlerin görkemi kalmamış

olmakla birlikte, yine de resimler yerlerindeydi. Orada rahat film seyredilirdi.

Büyük Sinema ilk açıldığında ben Harp Okulunda öğrenciydim. Hafta sonları izinliyken Pazar sabahları Büyük Sinema’ya gidip pastane kısmında bir pasta yedikten sonra, girişinde Turgut Zaim’le Nurettin Ergüven’in birlikte yaptıkları, giriş kapısının üstündeki panonun altından kutsal bir yere girer gibi sinemaya girerdim. Koridorlarına kırmızı halılar serilmiş sinemada film seyretmek ayrıcalıklı bir yerde sanat yapıtı seyretmek kadar özel ve saygın bir durumdu benim için. Sinema salonuna girerken viyolonselle çalınan Bach veya Saint Saens müziğiyle kendimden geçerdim.

Turgut’larla çoluk çocuk görüşür olmuştuk. Birlikte yemek yer, rakı içer, sohbet ederdik. Turgut yeni bir şiiri varsa bana okur, fikrimi sorardı. “Geyikli Gece” şiirini ilk bana okumuştı evlerinde. ‘Geyikli Gece’ insanı alıp bilinmeyen bir yerlere götüren oylumlu, imgelerle dolu bir şiirdir.

“Geyikli gecenin arkası ağaç
Ayağının suya değdiği yerde bir gökyüzü
Çatal boynuzlarında soğuk ayışığı”
İster istemez aşkları hatırlatr

Eskiden güzel kadınlar ve aşklar olmuş
Şimdi de var biliyorum
Bir seviniorum düşündükçe bilseniz
Dağlarda geyikli gecelerin en güzeli

Hiçbir şey umurumda değil diyorum
Aşktan ve umuttan başka
Bir anda üç kadeh ve üç yeni şarkı
Belleğimde tüylü tüylü geyikli gece duruyor”

Turgut’un eşi Yezdan güzel mezeler, yemekler hazırlardı. Rakı da olunca sohbetimiz geç saatlere kadar sürer, o saatten sonra kalkıp Yenimahalle’ye gitmeye yeltendiğimizde karşı koyarlar, onlarda yatmamız için ısrar ederlerdi. Semra, Şeyda ve Tunga küçüktüler; Barış’la Zeynep’im de.

Turgut Uyar emekli olunca vaktinin çoğunu benim atölyemde geçirmeye başlamıştı. Arkadaşlığını seviyordum. Aldığım işlerde elinden gelen bir şey varsa yardım ediyordu. Henüz çok gençti çalışmak istiyordu ama uygun bir iş bulamamıştı. Arkadaşlarımızın ziyaretleri günümüzün önemli bir kısmını dolduruyordu. Çalışma masamın altında duran Çubuk şarabından arada birer yudum alırdık.

Sergi açılışları seyrekti. Zaten galeri sayısı da bir elin parmaklarını geçmezdi Ankara’da. Türk Amerikan Derneği galerisi güzel sergiler açardı. Bir keresinde Turgut’la beraber gitmiştik açılışa. Serginin bir köşesinde, Can Yücel, birkaç kişi ile Nurullah Ataç’ın çevresinde halka olmuş, anlattıklarını dinliyordu. Biz de topluluğa katıldık. Ataç’la ilk kez karşılaşıyordum. Çok saygı duyduğum, Ulus Gazetesi’nde çıkan eleştirilerini büyük hayranlıkla okuduğum bir yazardı.

Ataç, Turgut’la uzak kaldığımız yıllarda, bir derginin yarışmasında derece alan şiiri için yazdığı övgü yazısında ‘Turgut için zarımı atıyorum’ diyerek büyük bir şairin geleceğini haber vermişti. Turgut’u izlemeye almıştı, sanki ettiği sözün doğruluğunu kanıtlamakla görevliymiş gibi düşünüyordu.

Yanına gittiğimizde hararetle bir şeyler anlatıyordu

Can Yücel’e. Turgut’u görünce sevindi. Yakınlarda bir şey yazmamıştı Turgut. Bu konuda bir sorunun geleceğinden korktuğu için tedirgindi. O gün değil ama başka bir karşılaşmalarında sormuş Ataç. Şaşkınlıkla ne diyeceğini bilememiş Turgut.

Parmağımı kestim de efendim.

Turgut bey, şiir parmakla yazılmaz.

Yanıt verememiş Turgut. Aralarında geçen bu konuşmayı ne zaman anlatsa, o zamanki şaşkınlığına ve mahcubiyetine gülerdi.

Soyut dönem çalışmalarımı yoğunum; genişliği iki metreye yakın geometrik lekeli bir çalışmam vardı; koyu maviler ve siyaha yakın griler içinde. Turgut onu pek beğenirdi, al eve götür dedim. Evlerine gittiğimde baktım bütün duvarı doldurmuştu resim.

Resim satışlarıyla yaşamak olası değildi; küçük dekoratif işler aldığım olurdu, onların bazılarında dekupe yazılar eklemek gerekirdi. Turgut o işleri severek yapardı.

Bir iki gün uğramadı atölyeye. Yeniden geldiğinde, eşi Yezdan’la ayrıldıklarını söyledi. Hiç beklemiyordum, şaşırıp kaldım. Turgut başka bir eve çıkmış.

Uzun bir süre yine kayboldu. Döndüğünde “sana anlatacaklarım var”, dedi. O günler İstanbul’dan ünlü bir tiyatro oyuncusu Ankara’ya gelmişti. Onunla bir süredir beraberlermiş. Turgut çok mutluydu. Bir gün getirip seninle tanıştıracam, dedi. Bir gün geldiler, tanıştık.

Altmış ihtilali olmuştu. Türk Amerikan Derneği galerisinde sergi açmıştım. Turgut’un oyuncu arkadaşı tek başına gelip sergiyi gezdi. Serginin en büyük, en güzel resmini aldı. Turgut’la araları açılmış. Atölyeye de tekrar geldi, yine Turgut yoktu yanında. Neden koptuklarını bana hiç anlatmadı. Turgut da anlatmamış, yalnızca bozuştuk, demişti.

O sevgili oyuncuyu çok yıllar sonra İstanbul’da, bir yangında öleceği evinde ziyaret etmiştim.

Hastaydı, tek başına yaşıyordu, yatağın etrafında boş votka şişeleri vardı. Beni görünce sevinmişti. Benden aldığı soyut resim de yanında, duvara dayalı duruyordu. .

Turgut, Devlet Kağıt Sanayii dağıtım bürosunda çalışmaya başlamıştı. Büro Selanik Caddesi'nin başındaydı. Sık sık uğrardım yanına. İki üç basamakla çıkılırdı. Büroya girince hemen solda Turgut otururdu. Büroda ayrıca şefleri olan bir bey, bir de esmer güzel bir kız vardı. İlgimi çekmişti. Aşırı olmamasına dikkat ederek daha sıkca gitmeye başlamıştım. Turgut, benim ressam olduğumu söyleyince, kız içinde gerçekleştiremediği özlemler varmış gibi ilgi göstermişti bana. Atölyeme gelmek istediğini belirtmişti. Gelemedi. Yıllar sonra telefon etti o esmer kız. Ant sokaktaki atölyeme geldi. Evlenmiş, çocuğu olmuş. Dostça konuştuk. Bir daha da görmedim.

Hem ev hem de atölye olarak kullandığımız, Halk sokaktaki yerden evi Çankaya'ya taşımış ama atölyeyi yerinde bırakmıştım. Seramikçi arkadaşım Rasih Kocaman'la küçük atölyemde ufak tefek seramik işleriyle uğraşırken, Turgut çıkageldi. Tomris'le tanışmışlar, İstanbul'dan Turgut'u görmeye gelmiş. Turgut'un yeri yok, Tomris atölyede kalabilir mi diye sordu. Getir, dedim. Böylece yaşamımıza Tomris de girdi..

Tomris ufak tefek zayıf bir kızdı. Bizim çamurla yaptığımız ağır işlere o da bulaşmak istiyor, ama

pek gücü yetmiyordu. Neşeliydi, bizi güldürüyordu; rahmetli dostum Rasih'le bilek güreşine bile girişiyordu. Turgut oturulabilir bir ev buluncaya kadar Tomris'le atölyede kaldılar.

Turgutların yeni evlerine ziyarete gittim. Biraz eşya almışlar, Tomris'in gayretiyle ev oturulabilir hale gelmişti. Votka ikram ettiler. Sevdikleri içki oydu. Bir zaman sonra İstanbul'a taşındılar. İstanbul'a gittiğimde aradım. Tomris'in halasının Tarabya'da köşkü varmış, tam deniz kenarında, orada kalıyorlarmış. Turgut çok mutlu görünüyordu. Daha sonraki yıllarda iki evlerinde de ziyaretlerine gittim. Biri Taksim'de diğeri Levent veya Ulus'taydı. Son görüşmemiz olmuştu. Öğleden önceydi, yataktan ancak kalkmışlar, yeni toparlanmışlardı. O saatte votka ikram etmeleri beni şaşırtmıştı, ama yine de keyifle içip güzel bir sohbet etmiştik.

Ölüm haberini duyduğumda Bodrum sokaklarında dolaşıyordum. Ortak arkadaşlarımızdan biri söyledi. Mideme giren ağrının yanında migrenim de tuttu. Bir an önce eve dönmek istedim.

Kapılar adlı sergimin kataloğuna Sevgili Neriman Samurçay, sergiyle ilgili olarak yazdığı yazının başına Turgut'tan bir beyit koymuştu. Turgut'la olan arkadaşlığımızı bilmeden.

“Kapılarda bıraktılar herşeyleri herşeyleri
ey üzünç yalnız bir seni mi aldılar içeri”

Kültür, Sanat ve Sanatçı

Ferruh Dinçkal

Dünyada, özellikle Türkçede sanat ve sanatçı sözcükleri o kadar hoyratça, bolkeseden kullanılıyor ki, çoğu kavramlarda olduğu gibi içlerinin boşaltıldığını düşünüyorum. Eğitilmiş olmakla kültürlü olmanın karıştırdığı gibi. Gelişigüzel kullanılan sanat-sanatçı nitelemeleriyle, gerçek sanat-santaçı kavramları arasında söyle bir ayırım var bence:

POPÜLER KÜLTÜR

Geniş dinleyici ve izleyici kitlelerinin beğenisine sunulan, önceliği para olan, satmayı amaçlayan, tüm medya unsurlarını kullanan, kolay algılanabilecek ve anlaşılabilir türde bir anlatım ve zevkin oluşturduğu yaygın kültürel olgu.

SANAT KÜLTÜRÜ

O konuda eğitilmiş veya birikimi olan sınırlı dinleyici ve izleyici kitlesinin oluşturduğu, algılamak ve anlamak için çaba gösterilmesi gereken yapıtların ele alındığı, popüler arayışlara rağbet göstermeyen, kişisel üslubun bir değer olarak nitelen-dirilmesini önemseyen olgu.

Birbirine zıt bu iki olgu. Örneğin, popüler kültür tüketenler için klasik müzik kapı gıcirtısı sayılırken, klasik müzik severler için pop müzik kulaklara işkence olabiliyor. Ama bir bakıyorsunuz, her iki gruptan ürünlere sanat, bu ürünlerin sahiplerine ise sanatçı deniyor.

Popüler kültür, hemen tüketilebilecek metaları,

kısa ömürlü tutmak ve gündemi her an yenilemek amacını gütmekte. Hızlı bir üretim ve tüketim zinciri. Tıpkı “fast food” alışkanlığı ve bu alışkanlığın salgına dönüştürülmesi gibi. Son yıllarda ünlenen sevdiğiniz popüler şarkıcıların bir iki yıl önceki ürünlerinden kaçını anımsıyorsunuz ?

Sanat kültürü ise, hızla üretmek ve tüketmekle kesinlikle ilgilenmeyen, hatta uzun soluklarla üretilen, yaratıcılık, teknik, estetik ve bir dünya görüşü içeren yapıtları, diğer bireylerin ilgisine sunan fantastik diye niteleyebileceğimiz bir iletişim türü.

Hiç değerindeki bir ürünü, alınıp satılabilir hale getirip bir de toplumları peşinde sürüklemek tabi ki küçümsenecek beceri değil Delikanlılığın kitabını yazmak ya da nota bilmeden beste yapmak inanılmaz bir azim ve yüzsüzlük istiyor.

Tabi ki popüler kültür ile sanat kültürünün birbirlerini kestiği veya beslediği noktalar da bulunabilir. Ama ayırım anaparanın (sermayenin) hangi tarafı beslediğinde ve bunun için nelerin yozlaştırıldığında değil mi?

Bence sanat ve sanatçı sözcükleri Sanat Kültürü ile beslenmeyenler için harcanamayacak kadar değerlidir.

Ahçılık ne kadar yetenek ve bilgi birikimi istese de ahçıya “Gıda işleme sanatçısı” diyor muyuz? Ahçı, ahçıdır. Bırakalım da sanatçı da sanatçı olsun...

aykut yazgan

adnan'a saatli maarif takvimi gelmiş biyerlerden. tam paketi açıyordu ben geldim üstüne. biraz da istemiyerek: "saatli maarif takvimi..." dedi "ister misin bitane ?"... istedik bitane... verdi...

bu saatli maarif takvimi iki kısımdan oluşuyo.. bi karton kısmı.. duvara asmak için.. bi de üçyüzaltmış küsur adet yapraktan oluşan ana takvim kısmı. üçyüzaltmış küsur yapraklı, on santim eninde onbeş santim boyunda bi blok..

üçyüzaltmış küsur adet yapraa da sıkısıkya tutsun diye kenarları ve üstü zamlı.. bu "blok"tan her gün bitane bitane yaprak koparıyosun.. onu da duvara asılan kartona tutturuyosun..

karton kısmını bikenara koydum.. kullanılmıyo ki..

asıl olan "blok takvimi" de masanın üstüne diktim...

üç tarafından zamlanmış kağıtla üçyüz küsur yapraaın hacmi ile masanın üzerinde dimdik duruyo..

şimdilik..

hergün itinayla bi yapraa alttan işaret parmaanla hafifçe kaldırıyosun.. önce sağ tarafı şööyle kitap açar gibi tırt tırt koparıyosun.. sora üstünü.. sora en son sol tarafını.. hadi bakalım al sana biten bigün daha..

"fırtına.. 1419 zilkade.. gecenin devamı oniki saat bilmem ne kadar dakika.. hazreti ali'den güzel bi laf.. sora arka taraf.. şiir.. fıkra.. çorba çiğir sarması yerelması börek ve meyva..".

işte bu kadar..

eh.. dile kolay üçyüz küsur gün.. her gün bi yaprak gidecek.. gidecek te daha şubat'ı bile bitirmedik..

bunun mart'ı var, haziran'ı var, eylül'ü, kasım'ı var.. sonlara doğru "blok" iyice cılızlaşacak.. belkide daha eylül'e varmadan ayakta zor durcak.. belki de yıkılıvercek masanın üstüne zavallı.. ekim'de artık ya bi yerelere dayamam ya da masanın üstüne yatırmam icap edecek..

yapraklarında aralığın onbeşi falan yazdığında artık bi zamanların bütün ağırlığını, heybetini ve cesametini kaybetmiş olarak sadece üç beş yapraklık kalan ömrünle masanın orasına burasına itilip kakılacak belkide..

o sıralarda adnan'a mutlaka bi koli içinde yeni saatli maarif takvimleri gelir.. onlardan bitane edinilirse..

hoş..

daha hemen açılmaz..

olsa olsa ambalaj kısmı dikkatlice yırtılıp hazırlanır.. belkide masanın üzerinde kaykılıp kalmış olan zavallı üçbeş yaprağın yanına "dikilir"..

inat olsun diye..

aralığın o son yapraklarını düşünabiliyo musun..

masanın üstüne kararı bekleyen kurbanlık koyun gibi uzanmış.. yanibaşında kazulet gibi dimdik duran yeni bitme, görmemiş, arsız, ukala, kendini beğenmiş sözde “yeni sene takviminin” cakası..

”çok gördük oğlum bunları biz..ohoo..daha dubakalım..

senin ambalajın bile yarı açılmış açılmamış..

geçsin şöyle bikaç ay..

senin de fiyakan bozultur elbet..

zaman bu zaman..

kim dayanmış ki..

süleyman’a bile yar olmamış..”

bunlar tabii zavallı son üçbeş yaprağın artık gitmeden bi yerlere takılabilmek, bi yerlere tutunabilmek, gitmemek, kalmak, yok olmamak için son çabaları, son çırpınışları..

aralığın otuzbir yazdığı son yapraa ise gereğinden fazla bi önem gösterlice.. kimbilir.. bir kitap arasına konup saklanır mı ? yoksa orijinallik olsun diye çerçevenip duvara mı asılır..

ondan sonra gelsin yeni “blok”..

dimdik..

boşuna.. boşuna..

seni de görürüz..

hele şu ocak geçsin..

bi de şubat’ı devirdik mi...

Türkiye - Turkey - Hindi

Prof. Dr. M. Orhan Öztürk

Kimlik duygusu kişinin bir toplum içinde kim olduğunu belirleyen etnik-dinsel, cinsel, mesleksel öğelerin toplamından öte bir nitelik taşır. Ben erkeğim, Türküm, hekimim diyebilmek kimlik duygusunu tam anlamı ile yansıtmaz. Kimlik duygusunun içinde, bireyin geçmişinde, bugününde ve geleceğinde süreklilik, aynılık, biriciklik duygularının da algılanması, özümsemesi zorunludur.

Bir başka deyişle kişi, dün de, bugün de ve gelecekte de aynı kişi olduğunun ve olacağının ayrıımıdır. Sağlıklı bir kimlik duygusuna özerk

benlik duygusu eklendiğinde kişi, düşünen, sorgulayan, araştıran özgür bir insan olur. Özerk ve özgür insan, kendi kimliğine yapıştırılmak istenen bir takım adları, nitelendirmeleri hemence benimsemez ya da yadsımaz. Bunların üzerinde eleştirel bir bakışla değerlendirme yapmaya çalışır. Kimlik duygusuna ilişkin iki örnek ile böyle eleştirel bir bakış çabası sunulmaktadır.

Ülkemizin İngilizce'de "Turkey" diye bilinen adı, XV.yüzyıl sonunda Avrupa'dan Amerika'ya ilk gelenlerin bir yanılgısı yüzünden, beş yüz yıldan beri aynı zamanda hindi anlamına da gelmektedir. Özal döneminde, İngilizce'de artık Türkiye için "Turkey" sözcüğünün kullanılmaması, yerine "Türkiye" denmesi için garip bir eylem başlatılmıştı. Akıllı başında kişilerin ve bazı devlet adamlarının da buna katıldıklarını gördük. Gerçekçesi, öncelikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Türklerle, Türk çocukları ile "Turkey" diyerek ve hindi gibi sesler çıkararak alay edilmesini önlemektir.

Uzun yıllar ortada böyle bir sorun yokken, neden sorun o dönemde ortaya atıldı? Doğru olduğunu kabul edemiyorum, ama diyelim ki sorun yıllardır vardı, fakat sesimiz çıkmıyordu. Şimdi Türkiye güçlendiği için, hem yurtiçinde hem yurtdışında sesimizi çıkarabiliyoruz. Amerika'daki Türkler de artık güçlendiler, örgütlendiler; seslerini çıkarabiliyorlar. Diyelim ki son yıllarda, bu ülkedeki Rum ve Ermenilerin propagandaları Türklere karşı böyle bir alay etme akımının yaygınlaşmasında etken oldu. Böyle bir durum karşısında, Amerika'da yaşayan ve Türkiye'yi, Türklüğü ne denli sevdiklerini çok iyi bildiğimiz soydaşlarımızın Türkleri küçük düşürmeye yönelik davranışlara karşı eyleme geçmeleri kadar doğal bir girişim olamaz. Bu eylemin özünde güçlü Türklük duyguları ve Türk kimliğini koruma çabası bulunsun bile, böyle bir savaşımın sakıncaları olabileceğini ve geri tepebileceğini düşünerek konuyu tartışmak istiyorum.

Çocukluk çağında, çocuklar birbirlerini kızdırmak için birtakım adlar takarlar, fazla alınganlarda ve kızarak tepki gösterenlerde bu adlar yapışıp kalır;

aldırmayanlarda ise genellikle silinir, unutulur. Burada benzer bir durum olabileceğini düşünüyorum.

Önce birkaç yalın gerçeği vurgulamak isterim. Dünyaca yaygınlaşmış ve güçlü bir dil olan İngilizce'de yerleşmiş bir sözcüğü, biz, kendi çabalarımızla değiştirmek istiyoruz. Yani biz, İngilizce konuşulan ülkelerin insanlarından beş yüzyıldan beri Türkiye

karşılığında kullanmakta oldukları "Turkey" sözcüğünü bırakmalarını, yerine İngilizce'de nasıl okunacağı bile bilinemez "Türkiye" sözcüğünü kullanmalarını istiyoruz. Bunu yapmaları için de bizim İngilizce yazışmalarımızda, konuşmalarımızda, Türkiye hakkındaki reklamlarımızda "Türkiye" sözcüğünü kullanarak, onları buna alıştırtabileceğimizi düşünüyoruz. Ancak, bu savaşım, şöyle bir anlamın da yatmakta olduğunu görebiliyor muyuz? "Siz bize hindi diyorsunuz, oysa ki biz hindi değiliz, Türküz." Bu tür bir ifade ile ortaya çıkmak, hindi

çağrışımını ve alayları daha da yaygınlaştırmaktan başka neye yarar? "Ben hindi değilim" diye propaganda yapmaya kalkan bir toplumun insanları, yalnız Amerika'da değil, bütün dünyada Türklerin hindi olmadığına herkesi inandırmaya çalışma gibi gülünç bir duruma düşer. Bizim de dilimizde örneğin bir ülke adı olan Mısır var, aynı zamanda darı anlamına da gelen Mısır. Hint var,

Hindu var, Hindistan var. Biz ülke Mısır'dan söz ederken darıyı düşünüyor muyuz? Hindulardan, Hindistan'dan söz ederken hindiyi aklımıza getiriyor muyuz? Ama şimdi, böyle bir işe kalkışırsak, Amerika'da İngiltere'de ülkemizin adı olarak "Turkey" dendiğinde, herkesin aklına hindinin gelmesini biz kendi eylemimizle desteklemiş, yaygınlaştırmış olmayacak mıyız?

Amerika'da ya da başka ülkelerde yerleşmiş Türk soydaşlarımızın, Türkiye'den uzun süre ayrılmış olmanın verdiği özlem ve burukluk duyguları yanı sıra, bulundukları ülkelerde bir azınlık grubundan olmaları nedeniyle, etnik konularda daha büyük bir duyarlılık içinde olduklarını, Türk'e ve Türkiye'ye toz kondurmak istemediklerini biliyoruz. Üstelik, yurtdışında yerleşmiş bütün Türklerin önemli bir sorununu da Türklere karşı tarih boyu gelişmiş olumsuz duyguların, önyargıların çok olmasıdır. Amerika gibi önyargılarla, hatta kin ve nefret duyguları ile dolu birçok etnik grubun yaşadığı bir toplumda, Türklerin kendi kimliklerini koruma, Türklüğü yüceltme duygularına ve çabalarına büyük saygı duyuyoruz. Ancak, böyle fazla önyargılı toplumsal ortamlarda, zaman zaman belki tepkisel olarak aşırıya kaçabilen kırılma, öfke ve

savunma duyguları nedeniyle etnik şovenizmin gelişebileceğini, bunun da bireyleri ve toplulukları yanlış eylemlere itebileceğini düşünmekte yarar görürüm. Biz, Amerikalı çocukların çocuklarımızla "hindi" diye alay etmelerini ciddi bir Türklük sorunu yaparak tepki gösterdiğimizde, okullarda, oyun alanlarında çocuklarımızın denetimsiz tepki göstermelerine, kızmalarına, hatta kabarmalarına

engel olamayabiliriz. Bu da başka çocukları daha çok alay etme ve kızdırma eğilimlerine itebilir.

Eğer, Turkey sözcüğü bazı çocuklarımızla alay edilmesine neden oluyorsa, çocuklarımızın çalışkanlıklarını, zekice davranışlarını, kızmamalarını, Türklükle onur duymalarını, fakat kabarak övünmemelerini sağlayabilirsek; bilime, spora, sanata meraklı olabildiklerini gösterebilirsek, bu alay eğilimleri silinecektir. Bunun gibi biz, yurtiçi ve yurtdışı ortamlarda, kimi politikacıların yaptığı gibi uluorta övünmeyi, hindi gibi kabarmayı, kabadayılığı bırakabilirsek; kendi ülkemizde insanlarımızın, bilime, sanata, spora meraklı, barışsever olduklarını kanıtlayabilirsek, hem “barbar Türk” imajı silinir, hem yurtdışındaki çocuklarımızla alay edilmesi sona erer.

“Türk insanı” Ne Demektir?

1980’lerin başından beri, “Türk insanı” deyiminin, özellikle konuşma sırasında, politikacılar, yazarlar, bilim insanları arasında giderek çok sık kullanılmakta olduğunu görüyorum. “Türk insanı” ne demektir? Bir Türk hayvanına karşı bir Türk insanından mı söz ediliyor? Türk tütünü, Türk kili mi, Türk malı olur, ama Türk insanı nasıl olur? Bir

Alman insanı, İngiliz insanı, Amerikan insanı, Rus insanı, Çin insanı deyimlerini hiç kullanıyor muyuz ya da onların böyle bir deyim kullandıklarını okuduk mu, duyduk mu? Neden Türk toplumu, Türkler, bu toplumun insanı, ulusumuz, Türk ulusu, Türk vatandaşı ya da eğer dünyadaki Türklerin de içerilmesi isteniyorsa, yalnızca Türkler, Dünya Türkleri denilmiyor da “Türk insanı” gibi bir deyim kullanılıyor?

Saygın, bilgili, bilinçli yazarlar, toplum bilimciler, politikacılar da bu deymi kullanır oldular. Bunun anlamı nedir? Hiç bir başka ulus için kullanmadığımız bu deyim nereden çıktı, neden böyle tutundu? Yanılmıyorsam, ilk yıllarda bu, daha çok sınırlı bir politikacı kesimince kullanılan ve belki siyasal yön belirleyen bir söylem gibiydi. Böylesine anlamsız, ne Türke ne Türkçe’ye yakışan bu deyim kullanıldığını, yaygınlaşmasını anlayamıyorum. Olsa olsa, başlangıçta, kimi politikacıların, konuşmalarına gösterişli bir hava vermek için başvurdukları değişik bir anlatım özentisi olabilir diye düşünüyorum. Fakat gene de, saygın düşünürlerin, toplumbilimcilerin ve politikacıların konuşmalarında, yazılarında böylesine yaygınlaşmış olmasını yadırgıyorum.

Kairos ve Khronos

Metin Bobaroğlu

Bugün değerler konusunu farklı bir boyutu ile ele almayı düşünüyorum. Birçok yönden bakıyoruz değerlere, değerleri işliyoruz. Felsefeden bakıyoruz, bilimden bakıyoruz, sanattan, modern dünyadan, çağdaş yaşamdan, geçmişteki toplumların ekinlerinden bakıyoruz.

Her anlamda bilgilenmeye ve onları karşılaştırmaya çalışıyoruz. Zaman zaman da “Kadim Bilgelik” üzerine vurgu yapıyoruz.

Biraz kendi hazinemizin, üzerine oturduğumuz kültürün farkına varalım diye “Anadolu Bilgeliği” deyimini çoğu zaman “Kadim Bilgelik” deyimini yerine kullanırım, bilirsiniz. Anadolu bir kültürler

beşiği, uygarlıklar beşiği ve içinde çok zengin bir değerler sistemi var gerçekten. Onu keşf edelim, ortaya çıkartalım diye böyle kullanıyorum. Çok vurgu yapınca sanki Anadolu coğrafyasıyla sınırlı oldu, giderek öyle anlaşılmaya başlandı.

Kadim kavramı, eski demek değil; belli bir dönem ve mekânla sınırlı olmayan bir kavram. Hani

Grekler iki zaman Tanrısından söz eder ya! Kairos ve Khronos. Khronos, tarihin tanrısıdır. Kronoloji kavramı bundan doğmuş. Tarih içindeki olayların tanrısı. Zeus'un babası. Zeus, Khronos'tan doğdu. Zamandan doğdu, tarihsel. Oğullarını yermiş.

Bir de Kairos var biliyorsunuz. O da zaman tanrısı mitolojide. Ama Kairos, Khronos gibi tarihin içine girmez. Tarihte yaşayan bir tanrı değildir. Kairos bizim kadim bilgelikte "An" dediğimiz bir zamanı anlatır. An bir nokta, ama geçmiş, gelecek, şimdi onda gizlidir. Kadim, kairosun zamanı.

Zamanla ilgili kavramlar; örneğin: Ân, Zaman, Dehr, Vakt, Vetire vb. gibi. Ân: zati; Zaman: sıfatı; Dehr: zuhurla ilgili; Vakt: olgusal; Vetire: süreçle ilgili zaman kavramlarıdır.

Kadim bilgelik yaşanmışın bilgisiyle ilgilidir. İnsan yaşamamışsa neyi anımsayacak. Bir sözcük, bir sözcüğü çağrıştırabilir. Ama bir hal yoksa sizde, onu nasıl çağrıştıracak. (zikir; anma),

Şefkati hangi kitaptan öğrenebilirsiniz? Mümkün mü? Sözcüklerle hallerin bulunduğu bir dilden söz ediyorlar. Örneğin Kur'an'ın tefsiri var, ayetleri olaylarla ilişkilendirerek, betimleyerek anlamak (Khronos'a ait). Bir de tevil var. Tevil ilmi hiçbir olaya gön-derme yapmıyor. Kairos'un dünyası, Ayan-ı sabite'lerle ilgili, arketiplerle ilgili. Doğanın cevherleri ile ilgili, insan varlığının özleri ile ilgili... Etimolojik bir yöntemle kelimelerin köküne

giderek anlam üretme ilmi... Zaman ötesi bilme...Çünkü, her varlık, kendini hal diliyle ifade eder. Tevil, ontolojik bir ilimdir.

Zikir ne demek? İki anlamı var. Birisi tekrar demek, ikincisi anmak, hatırlamak demek. Hatır kavramı başlı başına vahiy denen sistemin bir unsurudur. Çünkü zikir etmek, hatırlamaktır. Kadim bilge Platin'in de idea'ların hatırlanmasıyla ilgili bir yaklaşımı var, biliyorsunuz. İdea'lara, ayan-ı sabite olarak, İbn-Arabi'de rastlıyoruz, Kur'an-ı Kerim'de de, "esma-ül hüsnâ" (güzel isimler). Onlar öğrenilmezmiş, hatırlanmış, neden? Çünkü, bunlar insanın varoluşunun sıfatları, nitelikleri (fitri). Her ismin (vird; mantra) düşüncedeki sesi, bir kuvvet ve bir enerji taşıyor.. İnsanda var olan yetileri açığa çıkarıyor. Böylece ayet (delil) niteliği kazanıyor. Kelime halle bitiyor. Logosun bir anlamı da budur: hal taşıyan bilgi. Herakleitos'daki logos, bu anlattığım bütün hikayeyi anlatır.

Kadim bilgelğin önemli kaynaklarından biri Hermes (İdris) Tri Megistes (üç kez bilge)dir. Hermes, üç alemleri tevhid ediyor. Semavi (Aton), Arzi (Atum;

Atom), Ruhi (Amon). Sen kalbindeki, Amon'a kavuşursan, Ra (Nûr), bir çağlayan gibi her yeri kaplar (Amon-Ra). Anım-sayalım, Kur'an-ı Kerimde "Allahu nûru semavati vel arz" (Allah yerlerin ve göklerin nurudur) demiyor mu? Am, sevgi demek. Amrak, sevimli; Amor, Amon-Ra dan gelir, yani Aşk. On; kozmos, Varlık. Am-On; Kozmik Sevgi, Varlık Sevgisi. Ra; Nûr. Am-On-Ra; Kozmik Sevgi Güneşi. Ra-Abba;Nûr Baba

Burada tevhîd, Ra (nûr) ile olanaklıdır. Aton-Ra, Atum-Ra, Amon-Ra. Görüldüğü

gibi “Ra” ortak terim. Rabb (Ra Abba), rabita (religare) yı yapan, yani kozmik varlıkları tevhide (birliğe) getiren, Ra; Nûr; Sevgi’dir. Ra’ya kavuşan. Varlık bütünlüğüne kavuştu demektir. Artık onun ilâhı olmaz (Lâ ilâhe). Orası, Sukûn mertebesidir (kimsenin dönmez dili). Orada “sekine” vardır.

Allah’ın kitabını okuyoruz, başka bir kitap yok, yani doğa kitabı. Doğa, değişik enerji katmanlarında oluşuyor. Bu katmanların her birinde bir enerjinin dönüşümlerini gözlüyoruz. Peki, bu dönüşümlerde, bütün bu katmanlarda olan logos her birinde ayrı bir ilke ile yasalaşır. Ama hepsinin birliği RA.

Kadim bilgeliğin Hermetik versiyonu, Yahudi tasavvufu, Musa ile Mısır’dan çıkmış, birkaç aşamadan sonra yine Mısır’a dönmüş ve İskenderiye’de Philon’un öğretisinde dışa vurulmuştur. Bir sonraki

dönemde, Endülüs’te oluşan Kabala ve Zohar öğretisi, daha sonraki Tasavvuf akımlarını derinden etkilemiştir.

Yahudi Tasavvufuna Hidayetin Tasavvufu da denir. Hûda, Hadi, Hidayet. Buna bağlı olarak, Yahûdi , “hidayete eren” demektir. Tarihte, Yahuda sıptıyla karıştırılarak, “Yahûdi”, bir kavmin adı sanılmış ve bugün de böyle bilinmektedir.

Yaşam ağacında her küre ‘spher’ diye adlandırılır. İbranice’si, sefira, Yaşam ağacının, semavi yanı. Onun için yıldızlarla simgeleştirilmiş. Sema da yıldızlar, semavi. Bu semavi, gök falan değil. Bakın şimdi Kur’an-ı Kerim’de, ya da Arap dilinde “feza” gök demektir, “sema” değil. Feza dediğiniz zaman, bildiğiniz gök. Ama sema, dediğiniz zaman semî’den gelir. “Semî” duymak, işitmek demek. “Şema İsrâel, Adonai elohim, Adonai Ahad” (işit ey

İsrael, Rab Allah'tır; Rab Tektir). İsmail sözü de oradan gelir, Şmail. Duymak, işitmek, vahy. Bu işitmek, semavi düzen içinde yani "semi'na" dan, bu terimleri fazla açmıyorum, sadece vurgulayarak geçiyorum. İleride işinize yarar.

Şimdi ağacın incelemesine geçelim:

Keter (yaşam ağacında, en üstteki küre), taç demek. Şimdi bu keter noktasında, Musa'yı anımsatayım size. "Ben olan Ben" "Ehye aşer Ehye" demişti Musa. Özdeşlik ilkesi. Bu sefira, keter, taç, "ben olan ben", tacımız bu efendim. Süleyman'ın krallık tacı bu. Hani, Musa Sina dağında (Horeb) Rabb'ine sordu, dedi ki;"Ya Rab, gittiğim zaman kavm bana soracak. Seni kim gönderdi? Ben onlara ne diyeceğim?" Ve Rabb ona dedi ki; "Git onlara de, beni, "ben olan ben" gönderdi".

Bunun yürüyüş tarzı sevgili dostlarım, bu hareketli bir sistem. Böyle donuk bir şema değildir. Şimdi bu hareket, zim zum diye anlatılır. Şimşek gibi diyor. Zim, zum. Bir elektrik akışı. Ve bu elektrik akışı, keterden Malkut'a, malik olma noktasına, malik olunan noktaya kadar, bir doğasal açılmadan bah-

sediyoruz. Tasavvufta buna inzal (iniş) diyoruz. Doğa inzal oldu, Allah'ın kitabı inzal oldu. İnzal olmak, enerjinin en latif halinden yoğunluğa doğru gitmesi demek oluyor... Hani diyordu ya Einstein, doğadaki nesneler yoğunlaşmış enerjidir. İnnek, inzal olmak, tenezzül etmek bu.

Üç sütundan bahsediliyor burada. Orta sütun, sol sütun, sağ sütun.. İnş bu iki sütun üzerinden olmakta, çıkış miraç, orta sütundan. Bunun olabilmesi için, şurada noktalarla gösterilen ve boş olan bir küre var. Diğerlerinin hepsi dolu, bu küre boş. Buradaki küreleri saydığınız zaman on tane küre var. On emir bu on küre ile ilgili. Şeriat, yani insan olmanın yasaları.

Malkuth'dan çıkış olabilmesi için (miraç), Yesod'dan orta sütunu izleyerek, Tipheret (güzellik; ahenk) üzerinden, Kether'e çıkılacak. Yani insan, Lahut'undan, kendi en latif ışımasından yoğunlaşıp inzal oldu. Şimdi ise, kendi kitabını okuyacak. Lahût'a gidecek (rücû).

Kether'den Chokmah'a geldik. Chokmah bilgelik, hikmet... Burada entelekt köprüsü üzerinden, en-

telekya, bu köprü üzerinden, sırat-ı müstakim'den Binah'a; anlayışa geçilir. (Entelekya diyor Platon; Tanrısal görüşü yapan akıl. Platonun entelekyası Cebrail yani zorunluğun aklıdır). Binah, yapı demek esasında. Yapının olması için, anlama diyoruz, anlayış. Anlayışa geldiğinde yapının bilgisi..

Yapının bilgisi şuura geldi mi; hikmet, bilgelik o zaman açığa çıkar. Yani Yahudi tasavvufunda da hikmet, bilgelik faal aklın işidir. Faal akıl, sürekli gelişen değişen bir özneyi söylüyor. Binah; anlayış; irfan, yansıtıcı akıl. Simgesel olarak "ayna" da denir. Varlık Binah'ta tecelli (zuhur değil) eder; kavranır. Chesed, mercy, merhamet, şefkat, duyguların âlemi. Chesed, iniş süreçlerinde, merhamettir, cömertliktir, hoşgörüdür. Yükselişte (çıkışta) Aşk olur. Gevurah merhameti sınırlayan, onu ölçüye getiren sephira'dır. Gevurah, Din, Ölçü, Adalet, Disiplin demektir. Her bilim, bilinmek için kendi disiplinine (adaletine) gereksinir. Adalet farkındalık değil midir? (Furkan). Farkındalık (ayırt etme) olmazsa, adalet olmaz. Faruk, fark eden, ayırt eden. Furkan, Kur'an demek değildir. Kur'an farkı tevhit etmek, okumak demektir (şuuruna varmak). Tipheret altı ilişki ile ortaya çıkıyor (Mühr-ü Süleyman). Tipheret, Rahman'la Rahim'in buluştuğu yer, Bismillahirrahmanirrahim'dir. "İnnehu min Süleymane, ve inne-hu Bismillahirrahmanirrahim", Tipheret, güldür, kalplerin kalbidir. Günlük benliğin yani kişiliğin arkasındaki "Ben". Yunus Emre'nin dediği gibi; Süleyman var, Süleyman'dan içeru", "Bir ben vardır bende, benden

içeru". Nezah zafer, bilmenin kontrol edildiği yer. Self kontrol (zafer tacı giymek). İnsanın kendi istenci ile kendi meleklerini, kendi kuvvetlerini ve kendi melekelerini, yetilerini kontrol ettiği zaman, zafer tacını giyer. Hod ihtişam, görkem, izzet. Yesod temel, asıl, bütün sephira'ları kapsayan bir komplekstir. Vücut tevhide geldi mi, özgür hücre yaratır. Sperm, özgür hücredir (organize değil). Sperm bir nokta, daha doğru deyişle, "Yod"; bütün doğa onda içkindir (immanent). Genesis (yaratılış), Genetik (gen bilimi), genler, "levh-mahfuz" (korunan levhalar). Tora; Tanrı kitabı genlerde yazılı. Yesod, temeldir, asıldır. Bütün sefiraları, bütün sıfatları, Emsa-ül Hüsna'nın tamamını kendinde barındırır. Öyle bir tohumdur ki, ektiğiniz zaman yine sureta insan çıkar. Bütün özellikler orada vardır. Yesod, ayna içindeki aynadır. Yesod seksüel saflığın kaynağıdır.

Bir insanın kendi gerçek değerlerini, diğer insanlara verebilmeleri, yansatabilmeleri ancak tipheret (güzellik) üzerinden olabilir (ahlâk güzelliği). Niteliksel! Çünkü, insan nitel bir varlıktır. Bir insanın kendi hakiki değerlerini, diğer insanlarla paylaşabilmesinin yolu ancak tipheret'ten geçer.

Malkuth malikiyet, egemenlik, krallık. Varoluş burada tamamlanır. İnzal tamam oldu. "Kitap inzal oldu". Kabala'ya göre, Tanrı'nın madde içindeki varlığı olan "Şehina" malkuth'tadır.

Ahad, bir nokta ama bir cihan, göz bebeği...

İdamlıklar

Gündoğdu Gencer

12 yaşında bir kıza tecavüz eden ve sonra da boğup öldüren bir kişiye idam cezası verilmesi doğru mudur? Özellikle çocuklara karşı işlenmiş suçlarda duygusallaşırız, kendi çocuklarımız, torunlarımız aklımıza gelir. İdamda başı çeken ülkeler ABD ve Çin. Avustralya'da en son idam cezası 1967 yılında infaz edildi (yerine getirildi).

1921 yeni yıl gecesi 12 yaşındaki Alma Tirtschke Melbourne'un bir arka sokağında ölü bulundu. Yakınındaki Eastern Arcade'de bir şaraphane işleten Colin Campbell Ross bu cinayetle suçlandı. Evindeki bir battaniyede bulunan saçların öldürülen kıza aittir denmesi Ross'un suçlu bulunmasına yetti ve idama mahkûm edildi. Sonuna kadar suçsuz olduğunu söyleyen Ross 4 ay sonra idam edildi. 86 yıl sonra o saçların Tirtschke'ye ait olmadığı ortaya çıktı ve Ross şimdi affedildi.

İdam cezası intikam alma temeline dayanır. "Göze göz, dişe diş" halâ birçoğumuzun kafasında yer etmiştir. Bazıları da idam cezasının caydırıcı olduğunu savunurlar. İnsanların bol bol idam edildiği ABD'de bunun caydırıcı olmadığı ayan bey-

an ortada olsa da. Hangi suçun idamlık olabileceği ya da caydırıcı olup olmadığı tartışmaları bir yana, idam cezasına ilke olarak karşı çıkan birçok insan var. Devletin, yargı aracılığıyla "yasal olarak" bir kişinin yaşamına son vermesi ne denli savunulabilir? Bu eylemin o ülke insanlarına verdiği mesaj nedir? Mesaj açık seçik "bazı durumlarda insan yaşamına kıymak kabul edilebilir bir davranıştır" değil mi? Zaten savaşlarda "düşman"ı öldürenler de kahraman sayılmıyorlar mı? Kendi kurumları yoluyla kendi insanlarını öldürebilen bir devlet insan yaşamının değerini (ya da kutsallığını) savunduğu zaman ikiye bölünmüş olmuyor mu?

Geçenlerde 27 Mayıs 1960 darbesinin 48. yıldönümüydü. Yaşım ortaya çıkacak ama, 27 Mayıs sabahı Ankara radyosundan Milli Birlik Komitesi sözcüsü Albay Alpaslan Türkeş'in darbe yapıldığını bildirmesini, o bas-bariton sesini halâ hatırlıyorum. Ondan sonraki darbelerin aksine 27 Mayıs darbesi ABD'nin onayı olmadan yapılmıştı ki, darbeci subaylar bildirilerinde "NATO'ya, (eski adı Bağdat Paketi olan) CENTO'ya bağlıyız" demeyi unutmuyorlar, komünist cadı avı ile meşgul olan

ABD'yi rahatlatmaya çalışıyorlar, "yanlış anlamayın, biz komünist falan değiliz" demeye getiriyorlardı. Bugünlerde Türkiye'de yine darbe tartışmaları sürüp gidiyor. Ve 1960'ta hayatta olmayan, 1950-60 dönemini yaşamamış ve bilmeyen insanlar bu darbeyi (MBK buna devrim de dese aslında elbette darbeydi) daha sonraki faşist darbelerle aynı kefeye koyuyorlar. 1946'da, Türkiye'deki ilk demokratik seçimlerde nasıl günün CHP'si hile yapmış idiyse, günün DP'si de 1957 seçimlerini hile ile kazanmıştı.

"Ben odunu aday göstersem seçtiririm" ve "bu meclis isterse şeriatı da geri getirir" diyen ve "her mahallede bir milyoner" yetiştirmeyi amaç edinen toprak ağası Menderes, seçimleri kazanmanın kendisine sonsuz yetki verdiği sanısına kapılmış ve mecliste "tahkikat komisyonu" diye bir ucube kurmaya girişmişti. Bu komisyon (zaten pek te bağımsız olmayan) yargının elinden var olan yargı gücünü de alacak ve (tabii ki DP'li) milletvekilleri insanları yargılayabilecekti. "Vatan Cephesi" adlı altında DP'nin uzantısı bir milis örgütü oluşturulmaya girişmişti. Ve bence hepsinden daha önemlisi ABD'ye yaranmak için Kore savaşına meclise bile sormadan asker göndermiş, binlerce genç yurttaşın kanına girmişti. Ama bütün bunlardan yargılandı mı? Hayır, Yassıada mahkemeleri diye bilinen hukukî soytarılığa Menderesin metresi, kasasından çıkan kadın donu üzerinde duruldu. Koreye asker gönderilmesi konusu ABD'yi gücendirmemek için gündeme bile gelmedi. Ve sonunda bildiğimiz gibi Menderes, ("Mr. Ten Percent –Bay Yüzde On" olarak bilinen) Dışişleri Bakanı Zorlu ve Maliye Bakanı Polatkan asılarak idam edildi. Ardından Menderes'in idamdan sonra kır atına binerek arşa çıktığı masalları yayıldı, Menderes efsaneleştirildi. Demirel daha sonra bu mirasa konarak (Adalet Partisinin simgesi "Kır At"ı) iktidara geldi. Bu üç politikacının asılması (her idam cezası gibi) yanlıştı, insanlık suçuydu. Üstelik Menderes'i kahramanlaştırdı ve bugün tarih okumayan, o günleri bilmeyen kişilerce "demokrasi

havarisi" gibi görülmeye başladı. 11 yıl sonraki faşist darbe de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnönü adlı üç yiğit, dürüst, yurtsever gencin 6 Mayıs 1972'de asılmasıyla sonuçlandı. 1960'ta üç politikacının asılması ne kadar yanlışsa, bu üç gencin idamı bin kere daha büyük bir yanlıştı. Darbeler savunulacak şeyler değildir. Ancak Menderes gibi dikta rejimi kurma girişiminde bulunan yöneticiler olduğunda "aman darbe olmasın" diyenler acaba ne çözüm öneriyorlar diye de düşünmek gerekiyor.

Güney Afrika'da insanlık dışı "apartheid" (ayrılıkçı) rejimin son bulmasıyla, Asyalıları 2. sınıf, Afrikalıları 3. sınıf vatandaş olarak gören ve bunu kurumsallaştıran yöneticileri bir korku aldı. Ya bu insanlar şimdi uzun yıllar çektiklerinin intikamını almaya kalkıştırlarsa dendi. Nelson Mandela gibi bir öndere sahip olduğu için çok şanslı olan ülkede "Truth and Reconciliation" (Gerçekler ve Barışma) Komisyonları kuruldu. Beyaz yöneticilerin o güne kadar yaptıkları rezillikler açığa çıkarıldı ve "gerçekler insanı özgürleştirir" sözü doğrultusunda eski düşmanlar yeni düzende bir arada yaşamaya başladılar. Keşke Menderes için de aynı şey yapılsaydı. Mandela tüm dünyaya insanlık dersi verdi. Özgürlükçü Şili halkı faşist general Pinochet'yi yargı önüne çıkarmak için çok çalıştı. Bizdeki "asmasaydık ta, beslese miydik" diyen ressam bozması darbeci paşa halâ el üstünde tutuluyor. Eh, biz bize benzeriz, asılanı kahraman yapar, cellada alkış tutarız.

Yenikapı : Antik savaş gemileri

Yenikapı'daki Marmaray kazısında ortaya çıkan Theodosius Limanı, bilim tarihini yeniden yazdırıyor. Sadece kaynaklarda adı geçen antik çağın savaş gemilerinden 5 tane bulunan kazılar; İstanbul'un ilk sakinlerinin bilinenden 6 bin yıl daha önce yaşadıklarını ortaya koymuştu.

Asya ile Avrupa'yı ilk defa denizaltından birbirine bağlayacak olan Marmaray Projesi, Türkiye'nin en önemli arkeolojik buluntularını ortaya çıkardı. Önemli çünkü İstanbul'un ilk surları, ilk limanı, 5'i ilk kez gün ışığına çıkan savaş gemisi olmak üzere çok sayıda gemi ile İstanbul'un ilk sakinleri sayılan cıvalı taş devrinden bir köy ve iskeletler ortaya çıktı...

Marmaray kapsamında ilk kazmanın vurulduğu 2004 yılından beri Yenikapı'da arkeolojik çalışmalar yapılıyor. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü başkanlığında yürütülen kazı çalışmalarının batıklar-la ilgili bölümü, İstanbul Üniversitesi Sualtı Kültür Kalıntıları Koruma Anabilim Dalı tarafından gerçekleştiriliyor.

Dünyanın en önemli arkeolojik keşiflerinden biri

kabul edilen Yenikapı batıkları, antik çağ gemi yapım teknolojisi hakkında bilinmeyenlere ulaşma konusunda çok değerli bilgiler sunuyor. Kültürel mirasın tüm insanlığın ortak mirası olduğunu vurgulayan Yenikapı Batıkları Proje Başkanı Doç. Dr. Ufuk Kocabaş, dünya denizcilik tarihini aydınlatacak buluntularla karşılaştıklarını şu cümlelerle ifade ediyor: 'Balıkçı teknelerinden küçük yük gemilerine, ağır yük gemilerinden kürekli savaş gemilerine kadar farklı ebatlarda 35 batık gemi bulundu. Sadece kaynaklarda karşılaştığımız ama bugüne kadar gerçeğine ulaşamadığımız savaş gemileri daha önce hiç bulunmamıştı. Kazılar sırasında Yenikapı'da 5 tanesini bulduk. Orta Bizans Dönemi'ne ait ilk batık kalıntıları olmaları nedeniyle son derece önemli olan bu gemilerle Türk bilim insanlarının elinde büyük bir bilgi birikimi oluştu. Dünyanın çeşitli ülkelerinden bilim insanları bizi arayıp antik çağ gemi yapım teknolojisi hakkında bilgi alıyor. Son olarak Almanya'nın Roma-Germen Müzesi'nde görevli bilim adamlarına, bulduğumuz kürekli savaş gemilerindeki kürekçilerin oturma mesafelerini, gemilerin ölçülerini verdik.'

Bilim insanlarının konuya ilgisi gün geçtikçe artark-

en dünyanın en önemli arkeolojik toplantıları da birer birer adres olarak Türkiye'yi seçiyor.

ŞEHİRDEKİ EN BÜYÜK ARKEOLOJİK PARK

Mayıs 2010'da Uluslararası Müzeler Konseyi Koruma Komitesi 11. Uluslararası Islak Organik Objeler Konferansı (WOAM 2010) gerçekleştirildi. Üç yılda bir düzenlenen uluslararası konferans, dünyanın en önemli sualtı sitelerinde ele geçen batıkların ve ıslak eserlerin korunması konularından sorumlu 15 farklı ülkeden bilim insanını ve konservatörleri bir araya getirdi. 55 bildirinin sunulduğu toplantıda İstanbul Üniversitesi, Yenikapı batıkları projesinin de sorumlusu olan Doç. Dr. Ufuk Kocabaş'ın sunduğu 'Yenikapı Batıkları: Yerinden Kaldırma Metotları ve Konservasyona İlk Adım' konulu bildiri ile temsil edildi. Sunumun ardından büyük bir ilgiyle karşılaştıklarını belirten Doç. Dr. Kocabaş, bir sonraki toplantının İstanbul'da gerçekleştirilmesi yönünde yoğun bir istek geldiğini belirtti.

Almanya ve Avustralya ile birlikte bir sonraki toplantı için aday olan Türkiye, sempozyum katılımcıları arasında gerçekleştirilen oylamada yüksek bir çoğunluğun toplantının İstanbul'da yapılmasını istemesi ve organizasyon komitesinin

olumlu görüşüyle 12. Uluslararası Islak Organik Obje Konferansı'na (WOAM 2013) ev sahipliği yapacak.

Batıkların koruma ve onarım çalışmalarının yapılmasını sağlamak amacıyla İstanbul Üniversitesi bünyesinde 'Türkiye'nin ilk antik gemi koruma, onarım ve yeniden inşa laboratuvarı' Yenikapı'da kazı alanının hemen yanına kuruldu. Yenikapı batıklarının, Türkiye'de bir şehir merkezinde yürütülen en büyük arkeolojik kazı olma niteliği taşıdığına dikkat çeken Doç. Kocabaş, yaklaşık 600 işçi, 50 müze uzmanı ve 30 kişilik İstanbul Üniversitesi ekibinin 58 bin metrekaarelik alanda antik İstanbul'u gün yüzüne çıkarmak için kapsamlı bir çalışma gerçekleştirdiklerini söylüyor.

Islak eserlerin çıkarılması kadar korunması ve sergilenmesinin de zorluğuna işaret eden Doç. Dr. Ufuk Kocabaş, çalışma yöntemlerini şöyle açıkladı: 'Bir batık bulduğumuz zaman önce üzerini bir

çadırıla örterek koruma altına alıyoruz. Püskürtme şeklinde sulama sistemi kurup çadırın içinde nemli bir ortam yaratıyoruz. Sonra geminin üzerini dikkatli bir şekilde açıyoruz ve belgeleme işlemine başlıyoruz. Bu da büyük bir özen istiyor. Geminin üzerinden yaklaşık 10 bin ila 20 bin dijital referans noktası alıp, bu noktaları bilgisayar ortamında birleştirdiğimizde geminin komple bir çizimi ortaya çıkıyor. Ardından batığı yerinden kaldırma işlemi başlıyor.'

İSTANBUL'A 'PETROL' TAŞIYAN GEMİLER

İstanbul Üniversitesi Yenikapı projesi ekibi, geçtiğimiz günlerde büyük bir yük gemisinin kaldırma çalışmalarını tamamladı. Böylece toplamda 33 batığın kaldırma işlemleri bitmiş oldu. Yenikapı Projesi Başkanı Kocabaş, batıkların yaklaşık 5 yıl sürecek özel koruma işlemlerinden geçirildikten sonra yeniden inşa edilerek müzede sergilenmesi için, Türkiye'de Dünya'nın en büyük Sualtı Arkeoloji Müzesini kurmayı amaçladıklarını

söyledi. Dönemin yaşam koşullarını, teknolojisini ve ülkeler arası ticareti aydınlatmaya çalıştıklarını dile getiren Yenikapı Projesi Başkanı Kocabaş, Bizans döneminde İskenderiye ile Konstantinopolis arasında bir buğday ticareti olduğunu ve o dönemde buğdayın günümüzdeki petrolle eş değerde olduğunu belirtiyor...

Batıklar belgesel oldu:

'Konstantinopolis'in Kayıp Limanı'

Dünya basınında büyük yankı yaratan Yenikapı batıkları, bir belgesele konu oldu. Nisan 2011'de Türkiye dahil Almanya, Fransa ve Kanada olmak üzere 4 ülke televizyonlarında gösterilecek olan

'Konstantinopolis'in Kayıp Limanı' belgeseli, antik İstanbul'u dijital boyutta gözler önüne serecek.

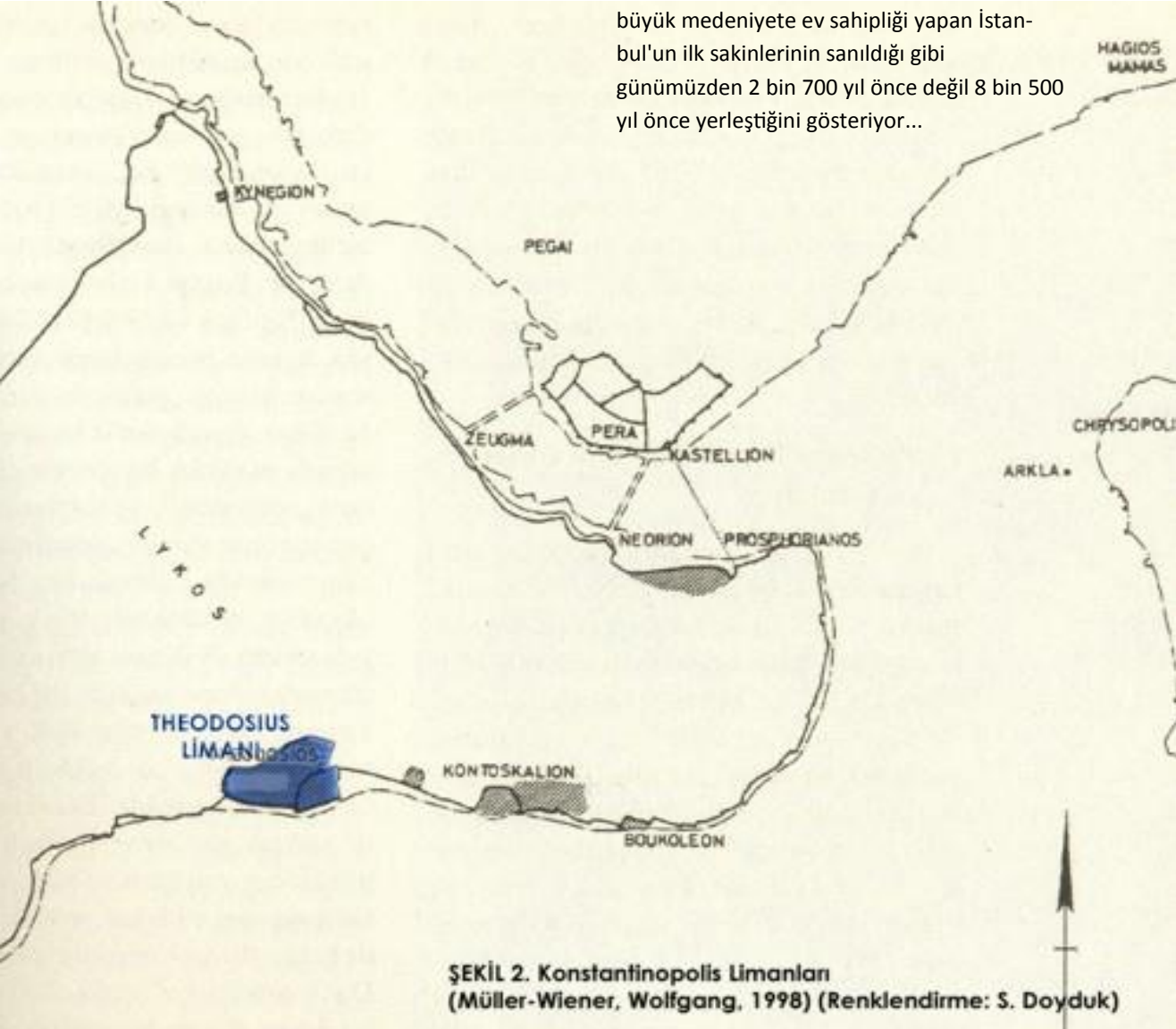
Belgesel için 3D sanatçısı Tayfun Öner, animatör Paul Bewegt ile birlikte çalıştı; yönetmenliğini ise Hannes Schuler yaptı. Belgesel, Kanada'dan PTV Productions ve Fransa'dan Films A Trois firmaları tarafından, finanse ediliyor.

İlk kez bir şehrin eski halinin tamamının dijital olarak çizildiği belgesel, 3D efekt ve animasyon teknolojisindeki son gelişmeler kullanılarak hazırlandı. Belgesel antik İstanbul ile ilgili tüm bilinmeyenlere ışık tutacak...

500 yıl önce yerleştiğini gösteriyor...

İstanbul'un yerlileri

Kayıp limana ulaşılmasının ardından beklenmeyen bir sürprizle daha karşılaşıldı. Beklenen, limanın tabanının altında deniz dolgusuyla karşılaşmaktı ancak bir köy bulundu... Bu köy kalıntılarının ortaya çıkarılmasıyla anlaşıldı ki Karadeniz, Akdeniz ve Ege'nin henüz birleşmediği, Marmara Denizi'nin bir göl olduğu dönemde, bu göl etrafında neolitik dönem insanları bir köy kurmuşlardı. Buluntular Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu gibi üç büyük medeniyete ev sahipliği yapan İstanbul'un ilk sakinlerinin sanıldığı gibi günümüzden 2 bin 700 yıl önce değil 8 bin 500 yıl önce yerleştiğini gösteriyor...

Oy veriyorsunuz ama bunları biliyor musunuz?

Bir akademisyen, bir sendika yöneticisi TÜBİTAK'ın desteğiyle parti yöneticilerinin sınıfsal profillerini çıkardı. Araştırmanın sahibi 9 Eylül Üniversitesi'nden Ayşe Uysal ile Türk Harb-İş Sendikası Genel Koordinatörü Oğuz Topak.

Uysal ve Topak Kasım 2007 – Temmuz 2009 tarihleri arasında, 14 kent ve 31 ilçede değişik siyasi partilere mensup 187 yönetici ile yüzyüze mülakat yaptılar.

Ayrıca Ankara'da siyasi parti genel merkezlerinde ve Meclis'te görüşmelerde bulundular. AKP teşkilatlarından 55, CHP'den 72, MHP'den 32 yöneticiyle görüştüler.

Çıkan sonuçlar son derece dikkat çekici. DP, DTP ve ÖDP'de elde edilen sonuçları ihmal ederek 3 büyük partinin yöneticilerin verdiği resim şöyle:

İşteki durumuna göre parti liderleri

Ücretli veya maaşlı

AKP(%) 1.8 | CHP(%) 16.7 | MHP(%) 16.7

Yevmiyeli

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 0.0 | MHP(%) 0.0

İşsiz

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 1.4 | MHP(%) 0.0

Emekli

AKP(%) 5.5 | CHP(%) 8.3 | MHP(%) 3.3

İşveren

AKP(%) 36.4 | CHP(%) 29.2 | MHP(%) 56.7

Kendi hesabına

AKP(%) 56.4 | CHP(%) 44.4 | MHP(%) 23.3

Ücretsiz aile işçisi

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 0.0 | MHP(%) 0.0

Parti liderlerinin sınıfsal profili

Kapitalist

AKP(%) 34.5 | CHP(%) 34.8 | MHP(%) 33.3

Küçük işveren

AKP(%) 36.4 | CHP(%) 20.3 | MHP(%) 43.3

Küçük burjuvazi

AKP(%) 21.8 | CHP(%) 18.8 | MHP(%) 3.3

Uzman yönetici

AKP(%) 5.5 | CHP(%) 7.2 | MHP(%) 3.3

Uzman – amir

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 1.4 | MHP(%) 0.0

Uzman

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 7.2 | MHP(%) 6.7

Nitelikli yönetici

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 1.4 | MHP(%) 0.0

Nitelikli amir

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 0.0 | MHP(%) 3.3

Nitelikli işçi

AKP(%) 1.8 | CHP(%) 5.8 | MHP(%) 3.3

Niteliksiz yönetici

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 2.9 | MHP(%) 3.3

Niteliksiz amir

AKP(%) 0.0 | CHP(%) 0.0 | MHP(%) 0.0

Niteliksiz işçi

AKP(%)0.0 | CHP(%) 0.0 | MHP(%) 0.0

Parti yöneticileri ilk siyasi angajmanları bakımından da ilginç bir resim veriyor. Örneğin AKP yöneticileri arasında ülkü ocakları kökenli olanlar açık ara önde

görünüyor. İkinci sırada Milli Türk Talebe Birliği bulunuyor.

CHP'de, CHP kökenli olanlar açık ara önde. Mülakatlara katılan 70 CHP'li'den 33'ü CHP teşkilatlarında yetişmiş görünüyor. CHP'nin kadro fidanlığında ikinci sırada 1970'li yılların en kalabalık devrimci grubu olan Devrimci Yol hareketi geliyor. Üçüncü sırada 5 kişiyle Devrimci Sol bulunuyor. Dört yönetici de TKP'nin 1970'lerdeki gençlik örgütü İGD kökenli.

MHP ise oldukça ari parti özelliğini muhafaza ediyor. 32 yöneticiden 18'i ülkü ocaklarından, 13'ü MHP teşkilatlarından geliyor. Bir kişi de ANAP kökenli görünüyor.

Türkiye'de 2.5 milyon kişi TV başında sabahlıyor.

ABD'den sonra dünyada en fazla televizyon izlenen ülke olan Türkiye'de, 2.5 milyon kişi sabaha kadar televizyon izliyor. Türkiye'de televizyon artık "prime-time" dışında da çok izleniyor. Sabah 2 ile 7 arasında 2.5 milyon kişi, akşam saatlerinde 20.6 milyon kişi ekran başında.

RTÜK tarafından düzenlenen 'Türkiye'deki İzleyici ve Dinleyici Ölçümleri" konulu panelde konuşan Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Peyami Çelik-can, ABD'de 1994 yılında yüzde 38 olan tek başına televizyon izleme oranının 2004 yılında yüzde 46'ya çıktığına işaret ederek, Türkiye'de de buna benzer bir durum yaşandığını söyledi.

RTÜK'ün belirlemelerine göre, Türkiye'de hane başına düşen televizyon sayısının arttığına işaret eden Çelikcan, evlerin yüzde 46.7'sinde birden fazla televizyon bulunduğu, 3 ve üçten fazla televizyon bulunan hanelerin oranının ise yüzde u'e ulaştığını kaydetti. Türkiye'deki gençlerin televizyonu yalnız izlemeyi giderek daha çok tercih ettiğine dikkat çeken Çelikcan, gençlerin yüzde 48.5'inin tek başına televizyon seyrettiğini dile getirdi. Çelikcan, televizyonun artık "prime-time"

dışında da çok izlendiğini belirterek, "Sabah 2 ile 7 arasında bile 2.5 milyon insan ekran karşısına geçiyor" dedi.

ABD'de yapılan bir araştırmaya göre, televizyon izleyicilerinin yüzde 75'inin aynı anda internet veya cep telefonu kullandığını, müzik dinlediğini ya da kitap okuduğunu ifade eden Prof. Dr. Peyami Çelikcan, "TIME dergisi bile bu durumu kapak yaptı.

Özellikle yeni kuşağın aynı anda birden fazla medya aracını kullanması, reyting ölçümlerinin doğru yapılmasını engelliyor. Bu alanda ölçüm yapmak ya da medya aracılığı ile mesaj vermek giderek zorlaşıyor" diye konuştu.

41

Çağımızın mutsuz erkeği

Saba Öymen

Türkiye'nin de aralarında bulunduğu erkek ege-men toplumların üyelerine garip gelebilir ama erkek olmanın özenilecek bir şey olmadığı günler geldi. Erkekler hayatta başarısız oluyorlar. Kırık, güvensiz iç dünyalarını ele vermemek için güçlü ve mutlu rolü oynuyorlar. Sorunlarını paylaşmaya, duygularını açıklamaya korkuyorlar.

Bu iddialar erkek hakları savunucularına ait ve on-lar, günümüzün erkeğinin feminizmle birlikte yaşamak zorunda kalarak bu hale geldiğini düşünüyorlar. Dünyanın dört bir yanında kadınlar ezilmeye devam ederken, kendileri adına karar verme hakları bile olmazken, kadına ödenen para aynı işi yapan erkeğe ödenenden azken, yönetici seviyesindeki kadınların sayısı erkeklere oranla çok daha düşükken erkeklerin güçsüzlüğü iddiası saçma bulunabilir ama son yıllarda erkeklerin toplumdaki konumunda büyük bir değişiklik olduğu açık. Toplumun bazı kesimleri dışında, kadınlar erkeklerden çekinip korkmuyorlar artık. Dahası, kadınların saygı duyduğu ya da görüşlerine değer verdiği kişiler olmaktan da çıkıyorlar. Televizyon reklamlarında, komedilerde dalga geçilenler hep erkekler. Erkeklerin özellikle son on yılda geldiği bu yeni durumu önemli bir sorun olarak görmeyenler olabilir. Öyle ya, yıllardır kadınlardaki güçsüz ve

başarısız olan, şimdi sıra erkeklere geldiyse, varsın gelsin. Ama toplum bilimciler ve elbette erkek hakları savunucuları öyle düşünmüyorlar.

Batı ülkelerinin çoğunda erkek hakları/ babalık hakları hareketi diye adlandırılan toplumsal bir hareket var artık. Bu konuda en son gelişme Norveç'ten. Yeni kurulan ve değişik meslek ile eğitim gruplarından gelme otuziki üyesi olan Erkek Komisyonu, erkek hakları konusunda çalışmaya başladığını duyurdu geçenlerde. Komisyon Eşit Haklar Bakanlığına bağlı ve kadın haklarının gerisinde kalan erkek haklarını düzenleyecek, erkeklerin sağlık, eğitim, iş olanakları gibi sorunları üzerinde yoğunlaşacak.

İngiltere'de erkek hakları üzerine çalışan bir başkanlık yoksa da çok sayıda örgüt var. Aralarında Angry Harry şeklindeki komik adıyla dikkati çeken grup, internet sitesine hoşgeldiniz diyor ve şöyle devam ediyor: Kim olduğunuzu bilmiyorum ama ne kadarlık değerinizi olduğunuzu söyleyebilirim size. Eğer karınız ya da sevgiliniz bu gece kalkıp da penisinizi kesse, yarın dünya size gülecektir. Bir başka İngiliz örgütü erkeklere şöyle sesleniyor: Feminist lobi tarafından erkek haklarına yapılan saldırıların farkında mısınız? Evliyseniz evliliğinizde,

boşanmışsanız boşanma sırasında ve boşanma sonrası çocuklarınızla ilişkilerde size haksızlık yapıldığını düşünüyor musunuz? Medyada sergilenen zayıf karakterli ya da komik erkek tipinden bıktınız mı? Bu konuda bir şeyler yapmanın zamanı çöktan gelmedi mi?

Kuzey Amerika'daki erkek hakları hareketlerinden birinin internet sitesinde sergilenen kişisel hikayeler insanı şaşırtıyor. Tişörtleri, pantolonları karısı tarafından makasla kesilip bahçeye fırlatılan erkek... sporda kazandığı trofilere karısı tarafından kırılan erkek...beyzbol sopasıyla bacaklarına vurulan erkek... içkili olarak eve geldikten sonra uyuyakaldığı kanapede karısı tarafından kızartma tavasıyla başına vurulan erkek... Ve erkeğin polise başvurduğu durumlarda, polisin herhangi bir işlem yapmamış oluşu...

Bütün bunlar abartı, belki de uydurulmuş hikayeler gibi gelebilir elbette ama kadınlar çoğu zaman erkekleri fiziksel olarak yaralamayı, incitmeyi başaracak güçte olmasalar da, bir erkeğin yaşamını karartacak güçte olabiliyorlar. Karısı istemediği için çocuklarını anne ve babasına gösteremeyen, yılda bir iki kez yapabildiği ziyaretlere tek başına giden komşu oğlunun hikayesi Türkiye'de tanık olduğum bir gerçek hikaye... Çocuğu Amerikalı karısı tarafından Amerika'ya götürülen ve bir daha da gösterilmeyen iş arkadaşımın hikayesi de öyle...

Erkek dünyası denilir, kadınların ezilişinden söz edilir ama erkeklerin de ayrıcalıklı mutlu kesim olmadığını görmek için istatistiklere bakmak yeterli: Erkekler ortalama olarak kadınlardan altı yıl daha az yaşıyorlar. Kadın erkek ilişkilerinde çoğu zaman erkekler başarısız oluyorlar. (Batı ülkelerinde evliliklerin % 40'ı ayrılıkla sonuçlanırken, boşanmak üzere başvuranların 5'inden 4'ü kadın) Yasaya aykırı eylemleri gerçekleştirenlerin % 90'a yakını erkekler olduğu gibi cezaevlerindeki mahkumların da % 90'ı erkek. Okullarda davranış problemi olan ve öğrenme güçlüğü çeken çocukların da gene % 90'a yakını erkek çocuklar.

Kadınlar çok uzun yıllar ezildiler. Daha 1970'ler kadar yakın zamanlarda kocası tarafından terk edilen bir kadın, devletten maddi yardım almak için başvurduğunda, kadınlık görevlerini aksatmamış olduğunu kanıtlamak zorundaydı. Bu, kocasına düzenli olarak yemek hazırladığını, gömleklerini ütilediğini ve kocası istediğinde seks yaptığını kanıtlaması demektir. Feminizm bütün bunlara karşı başladı, pek çok şeyi değiştirdi. Tamamen eşit haklara sahip olmak kadınlar için hala uzak bir hayal ama bu, erkeklerin de mutlu, ruhsal olarak güçlü ve başarılı olduklarını göstermiyor.

Bugün temalı tebrik kartları ve masa takvimlerinin en popüler olanları erkeklerle dalga geçenler. "Erkekleri ne kadar çok tanırsam köpeğimi o kadar fazla seviyorum" ya da " Erkeklerin iki yanıışı var: Söyledikleri her şey ve yaptıkları her şey" gibilerden cümlelerle süslü kartların en çok sattığı günümüzde erkeklerin de kadınların da kendileriyle ve birbirleriyle barışık bir hayat yaşamalarına daha çok var.

